

N° 132.

Korjamise raamatu N^o

Korj. r. asjade järje N^o

Asja nimi: A. H. Linnu õppituse = Raamat j. n. o.

Kus tehtud ?

Pärnust.

A 4818,

Kust ostetud ?

Torin. 1796.

Kui wana ?

Millal ostetud või kingitud ? 1811.

Märkused leitumise paiga ja kirjade kohta j. n. o.

4818
et
Õppetuse = Ramat,

mis

nende heaks, kes Summalat
püüdwad selgeminne tunda
ja viete tenida,

on kirjotaniud

Antoa Hinrik Lükke,
Talliinna kohtokoõna Praos
Kunstoriumini wannem ja Umbra
Kihhelkoõna Õppetaja.

Talliinnas

Teist korda trükkitud M. K. Jwerseni kirjades
ga ning temma bullo: ja warraga 1796 Aastal.

63. tasu

ENSV TA
Kirjandusemuuseumi
Arhiiviraamatukogu

37124

1911. 10. 10

Tees = Õppetus.

Sellesinnatse ramato tees leitakse folm jäggo:

- 1) Mõnend lühikesed Piibli ramato juttud ja õppetused, mis selle tarwis on kirjotud, et meie armas maa rahwas saaks aegsaste Jummalasannaga tuttavaks ja õpetaja jultust ja õpetust parreminne mõistaks, kui ta õpetades Piibli ramato peäle tähhendab.
- 2) Üks lühike risti, usso õppetus. Se õpetab lühidelt keif, mis ristitiinnimenne peab uskma ja kuidas ta peab ellama, kui temma tahhab Jummalamele parrast olla ja õnsaks sada. Sedda woib ka Katekismusse ramatuks hüda ja se tähhendab ka wanana Katekismusse peatükkide peäle.

3) Monned ued waimolikkud Lauud.
Nende peäle tähhendakse selle risti,
usso õppetusse sees, mis teises jäus
on, et need õppetused sedda parte
minne süddame peäle peawad hak-
kama.

Undko Zummal surest armust,
et teigest sest woiks neile kasso olla, kes
temma armsa voia, meie Önnisteggia
Jesusse Kristusse õppetusse ja leppi-
tamisse läbbi püüdwad õigeks, wag-
gaks ja õnsaks sada.

Monned kihhifessed piibli rama,
to juttud ja õppetussed.

Zummal on taewast ja maad lonud.
Need üllemad Zummalal lomad siin ma peäl
on need innimesed. Eßimesse innimesse
nimmi olli Adam, temma naese nimmi
Ewa. Need olli Zummal ennese sarnat-
seks lonud, nenda, et nemmad targad ja
waggad piddid ollema. Zummal olli neile
ka metewalda annud feigema: ilma lomade
ülle, ja temma pauni neid ühhe sure robho-
aeda ellama. Seäl olli neile süa küt. Ug-
ga üks pu olli seäl aias ka, kust innimesed
mitte ei piddand söma. Katseks, kas neim-
mad ka peaksid omma loja saama kuuksma ja
moistlikkud ollema, olli Zummal sedda te-
lanud. Ja õmmetigi ei moistnud nemmad
mitte

mitte ommad himmud tallitada. Ewad petteti essite ja se pettis omma meest, ja nenda söid nemmad mollemad sest ärra-keeldud puust. Nemmad sattusid selle läb-
hi kurja himmude wallitsusse alla, ja pat wottis nüüd nende peäle woimust.

2. Adam ja Ewa ollid nüüd pattuseks sanud ja keif nende suggu = wõssa pärris wannemist pahhad himmud, sai pattuseks ja sattus Jummalala wihha ja nuhtlusse alla. Jummal aias neid sest heast rohho: aiast ärra, kust nemmad hästi olleksid woinud ellada ja panni neid tööd teggema ja wae-
wa näggema, et nende wallatus ei pid-
dand suremaks minnema.

3. Adama essimesesed lapsed ollid Rain ja Abel. Abel olli Jummalala kartlik ja wag-
ga, teggi head ja wihkas kurja. Rain olli üks wallato, ei holind Jummalast, waid andis ennast kurja sisse. Et nüüd wagga Abel olli armsam Jummalala melest, kui temma wallato wend, siis Rain sai wih-
haseks ja tappis omma wenda ärra. Käl temma kabhetses pärrast omma tiggedust. Agga mis tehtud, se olli tehtud, ja temma ei leidnud ennam rahho ma peäl, ehk Jum-
mal

mal kül omma sure hallastusse pärrast
temmale sedda andeks jättis.

4. Kaini sügguwõssa: rahwas ollid kül
targad keik süggused head ammetidiülles-
wotma; agga nemmad ollid ka wallatu-
mad ja pahhad, ei holind Jummalast, egga
temma kästudest, waid ellast omma pat-
tuste himmude järrel. Wagga Abel olli
tappetud. Agga Adam sai weel übbe poja,
Seth nimmi, se kartis Jummalat, olli tõs-
sine ja õige keige omma süggu wõssaga sen-
ni kui nemmad Kaini rahwaga hakkast
ümberkäima. Sethi rahwas õppist süs ka
pahhad, pattused wisid prüfima, jastid
Jummalat mahha ja ei armastand ennast
õigust. Sethi süggu wõssast olli Noa, üks
õige mees, täieste wagga omma põlwe
rahwa seas. Se maenitses ja nomis teisi
kül; agga nemmad ei holind ja ei tahtnud
pattust ello pärrandada.

5. Jummal nuhtles sepärrast sedda maad
wee upputussega. Innimesed, loiwised,
metfalised, romajad, linnud ja keik, mis
kuwa ma peäl lifus, heitsid wee sees hinge.
Sest wee upputus olli neilikummend päwa
ma peäl, ja wessi wottis nenda woimust, et
keik

keif förget mäed said kaetud. Ja nenda kautati ärra keif, mis ial ma peäl ellamas olli. Wagga Noa omma lastega ja need Jummalal lomad, mis temmaga laewas ol nud, jäid agga ellama. Sest Jummal olli tedda öppetanud nisuggust laewa tegge ma, kus sees temma omma perrega ja ig gast loma, soust üks paar wee upputusfe aial piddid ellama.

6. Sest sammast Noast ja temme poega dest Sem, Ham, Jawet nimmi, on keif in nimeste suggu, mis nüüd ma peäl on. Kui nüüd rahwas jälle hakkasid figgima, siis nemmad piddid ühhest ärralabkuma. Nem mad hakkasid sellepärrast ehhitama ühhe linna ja selle sees ühhe wägga kõrge torni. Kui ollid selle tö kallal, siis seggas Jum mal nende teie murde ärra. Sest temma tahtis, et inuimesed piddid ühhest ärra minnema ja et keif se ma ilm inuimestega piddi täidetud sama. Selle läbbi pillutati neid seält ka laiale keige ma ilma läbbi ja se suur Toru, mis neile tähheks piddi olle ma, et nemmad ikka senna pole ennast pid did kokko hoidma, jäi illesehitamatta.

7. Inuimesed umrustasid ta omma Jum malat

malat ärra, hakkasid päwa, kuud ja taewa-
 tähte ja muud woöraid Jummalaid kum-
 mardama, ellasid omma pattusse mele jär-
 rele ja wäbbe olli neid, kes õiget Jumma-
 lat tundsid ja meles pidasid. Selle wäb-
 hema hulga seast olli Abram, üks wägga
 wagga ja jummalafortsi mees. Sellel il-
 mus Jummal, käsks tedda omma isä-
 maast ja omma suggulaste seltsist senna
 male miina, mis ta temmale pididi näit-
 ma. Abrami usk, truus ja waggadus olli
 ni wägga Jummalale mele pärrast, et tem-
 ma ütles: Ma tahhan sind sureks rahwaks
 tehha ja sa pead wägga õnnistud ollema,
 ja sinno sees peawad keif sugguwõssad ma
 peäl õnnistud sama. Ma ollen sinu
 kibiks, ja sinno pale, mis wägga suur on.
 Minna ollen se keigewäggewam Jummal,
 käi minno ees ja olle täieste wagga. Abram
 uskus Jummalat, olli wagga ja laitmatta.
 Temma pärrast sai Lot, temma suggulane
 omma perrega peästetud, kui Jummal
 Sodoma ja Gomora linna, nende pattu-
 de pärrast, tulle ja weewliga rikkus ja neid
 kautas.

8. Isak, Abrami poeg, ellas wagga isä

wiſi iârrele ja Iſaki poeg Jagob olli ka õige ja Jummalala kartlik ſelle Jummalala käſſe jârrel, miſ ta Abramile olli annud. Sepârraft ilmuſ Jummal temmale ka mitto korda, ſinuitaſ temmale ueſte keik tootufed, miſ ta Abramile olli annud ja ütles: Sind ei pea ennam Jagobiks hütama, waid Iſraeliks. Seſt hütakſe temma ſuguwõſſa Iſraeli rahwaks.

9. Jagobil ollid kaſteiſtkümmend poega ja nende nimmette jârrel hütakſe Iſraeli rahwa ſuggu arruſid. Nende ſeaſ olli Joſep wagga hea ja ſannaſulelik laſ. Sepârraft armastaſ wanna Jagob tedda ennam kui temma wainad, keſ onnma walatufega temmale melehaigufi teggid. Sellepârraft wihaſtaſid need wallatufmad ja müſid wagga Joſepit pärrifullafefſ Egiptuſſe male. Joſep olli ka woõral maal wagga ja Jummalala kartlik ja hoidif ennaſt kurja teggemaf. Temma perreiffef olli Potiwar, Kuninga üllem tener. Se nâggi et Joſepi kâe al keik aſjad häſti korda lâkſid ja panni tedda keige omma koia üle. Agga et Joſep illuſa jumme ja nâoga olli, haffaſ Potiwari naene, roppo
hine

himmoga tedda himmustama, ja tahtis, et ta temma nouusse piddi heitma. Jofep agga et teinud sedda mitte ja wastas: kas ma sedda suurt kurja peaksin teggema ja Jummal wasto patto teggema? Kui se naene keik sai ärrakatsnud ja Jofep paigastki ta seltsi ei heitnud, siis sesamma naesterahwas sai wihaseks, teggi walle jutto ta peäle ja Jofepit wissati wangitorni.

10. Agga Jummal, kedda temma armastas, ei jätnud tedda seäl mitte mahha. Just selle willetsusse läbbi sai temma teiste wangidega tuttawaks, kes temma moistust ja tarkust näggid ja Warao kuningale kulutasid. Sesamma kuningas olli unnenäggo näinud. Jofep selletas ärra, mis Jummal sega olli tahtnud teada anda. Kuningas panni temma tarkust inimeks ja tõstis Jofepit sureks mehheks Egiptusse maal. Keik anti temma kae alla, keigeennamiste kuningas sured wilja aitad. Monne aasta pärrast tulli nüüd suur nälg, et Jummal wilja ärra nuhtles Egiptusse maal; ja Kanaani maal, kus Jagob elas, olli sesamma luggu. Jofep olli kun-

nin

ninga aitade siise suure hulga wilja kogu-
 nud, teggi neid lahti ja müüs, ja teik ma-
 ilm seält ümberkaudu tulli Josepi käest ost-
 ma. Wanna Jagob läkkitas siis ka ommad
 poiad senna, wilja toma. Josep tundis neid
 warsti, kui nemmad temma silmade ette
 tullid; agga nemmad ei tunnud tedda
 mitte. Wimaks kui temma neid nende pat-
 to pärrast wäbbe olli kiusanud ja hirmuta-
 nud, tunnistas temma ennast ülles. Nüüd
 olli wessi ahjus habbi ja hirmo pärrast.
 Agga Josep kinnitas nende meelt, ja ütles:
 Jummal on mind teie ele läkkitanud, et ta
 teid ellus peaks näha aial. Minge ja and-
 ke Issale sedda teada, et temma seie male
 tulleb teige omma perrega. Ma tahhan
 teid toita, sest senälg on weel wiis aastat.
 Sedda rõmomis Jagobil olli! kui ta sed-
 da sai kuulda. Ta läks Egiptusse male ja
 ellas weel hea tüf aega ja surri siis rah-
 hoga.

11. Kui Jagob ja Josep ollid surnud ja
 Israeli rahwas Jummalat tootusse järrel
 sureks rahwaks sanud, siis olli Egiptusse
 maal teine Kuningas, Warao nimmi, kes
 fange hirmoga wallitfes ja Israeli rahwast
 wag

Wägga sure makso ja töga pinas, nenda et nende ello wägga kibbedaks läks. Peälegi käsks temma et äärmud nende poeglapsed pidid sundides ärratapma ehk jöffe wislama. Agga Jummal joudis nüüd rahwale appi, walmistas ja läkitas omma sullast Mosest, et temma neid Egiptusse maalt pidid ärrawima. Ei kunningas tahtnud kül sest kuulda. Agga Jummal sundis teda mitmesugguste immeteggude läbbi, mis Moses teggi, et ta neid lasks miina. Moses wiis neid kuiwalt merrest läbbi. Sest kui temma ägga kät sirutas merrepole, nenda kui Jummal olli käsnuud; siis Jummal satis sedda merd ärraminuema kange hommiko tule läbbi keige se õ ja teggi merre kuiwaks ja wessi andis ennast lõhki ühhest ärra. Agga kui Warao omma rahwaga Israeli rahwast taggaais merresse, siis tulli wessi taggasi ja kattis Egiptusse rahwast nenda, et neist ei jänud üle ei ühe ainustki.

12. Jummal tahtis nüüd kül Israeli rahwast otsekohhe Kanaani ma sisse wia, mis temma Abramile, Isakile ja Jagobile olli tootand nende sugguwõtsfale anda. Ag-

ga rahwas olli täänamatta omma hea Jummalala wasto, nurri sesid ja ollid fanges kaelsed: ja sellepärrast piddas Jummal neid nellikümmeend aastat kõrbes et nemmad essite parremat meelt piddid wotma. Kõrbes andis Jummal neile need kümme käsko ja muud seädmissed, kuida nemmad tedda ohwridega ja mu sündsa wiisidega piddid tenima ja ommal maal ükstord illusaste ellama. Neile pandi ka preestrid, kes rahwa ohwid piddid wasto wotma ja neid õppetama. Neile seäti kohutomoistiaid ja anti käsko, mis järrele kohut piddi moistetama. Keif sedda seadis Jummal isse Mosesse läbbi. Need Mosesse ramatud, mis Piibli ramatus' on, õppetawad sedda laiemalt.

13. Moses surri weel enne, kui Israeli rahwas sai Kanaani male. Josua sai siis nende üllemaks, wiis neid senna sisse ja jaggas sedda maad suggu arrude järrele nende kätte. Josua olli wahwas üllem, kartis isse Jummalat ja wallitses targaste. Agga sai ta surnud, siis hakkas rahwas jälle woõraste Jummalatte pole hoidma ja himmude järrele ellama. Sepärrast hirmu

mutas Jummal neid monnikord fibbedas-
te. Agga kui õppisid meelt parrandama,
siis ta andis neile jälle head, targad, wah-
wad üllemad, kedda kohtu moistjaks nim-
metati, ja kes neile rahho saatsid. Keige
wiimne nende hulgast olli Samuel. Selle
käest pallusid rahwas funningast ja Jum-
mal andis neile järrele, ja Saul olli selle
essimesse funninga nimmi.

14. Saul wallitses Iisraeli rahwa üle
sure õnnega, ni kaua kui ta Jummalat
kartis ja õigust teggi. Sai temma holetu-
maks, siis jättis Jummal tedda mahha.
Temma järrel olli Dawet funningaks, kes
Sauli aial willetsusses ja waewas olli,
sest et funningas tedda wihkas. Dawet
olli üks wallitseja Jummalale melepärrast,
moistlik, Jummalale kartlik, õige ja wagga,
ja sepärrast andis Jummal temmale suurt
woimust. Ei ta jänud kül ilma pattota
Lihha himmo ja auu aynus teggid temmale
monnikord kahjo. Agga ta kahhetses pat-
tud süddamest. Sest jättis Jummal neid
andeks, olli armolinne ja tootas, et ma il-
ma õnnisteggia temma soust pididi sündi-
ma. Dawet kirjotas ka ommad illused
lattu

laulud ja palwed. Temma tahtis ka Jerusalemma linnas ühhe templi Jummalatenistusseks üles ehitada. Agga Jummal kelis sedda ja käs kis sedda temma pois Salomoni holeks jätta.

15. Taweti järrel sai Salomon temma poeg kuningaks. Jummal andis temmale, temma omma palwe peäle, suurt tarkust. Temma ehitas sedda Templit Jerusalemmas, mis temma issa Tawet olli lubband. Suur ja aulik olli Salomon omma wallitusse sees, ni kaua kui ta Jummalat kartis. Agga liig armastus omma naesterahwa wasto pettis tedda, et ta woõraid Jummalaid hakkas tenima. Ja ehk ta kül wannus ses sedda kahhet ses, siis olli omme rigi temma hea õn otsas. Sesamma Salomon on ka need õppetusse sannad, kogguia ramatut ja üllemat laulo kirjotanud, mis Piibli ramatus leitakse.

16. Salomoni kuningaga Poeg Rehabeam sai nüüd Kuningaks. Se olli kowwa, ja uhke ja sellepärrast jätsid tedda kumme Israeli rahwa suggu arro mahha ja wotsid ennestele isse kuningast. Isse olli nüüd Juda, isse Israeli rahwa kuningas

e.
sure v.
fawad n.
da ta peav .i.
tousma ja taewa .
andwad nemmad tead..
tad enne, kui ta tulli. Eyy
sedda isseennestest ei teadmud.
vlli neile Jummalast teada antud.

B

...cto
...o aase
...las prohwet
...lasti neid jälle
...owitud liina ja temp-
...itama. Selle ma rahwale,
...wangis olnud oli sest se suur
...kas

Rasfo, et nemmad nende läbbi õiget tõs-
sise Jummalatundmist said. Monned Is-
raeli rahwa hulgast jäid ka wõbral maal
ellama ja hoidsid seal Jummalatundmist.

19. Jummal laskis nüüd ka ueste ja weel
selgeminne monne prohwetide läbbi kulus-
tada, et ma ilma õnnisteggia teise templi
aial ja pea pididi tullesma ja feige ma ilma
rahwale õiget Jummalatundmist ja temma taht-
misse tundmist andma. Needsammad
prohwetid, kes ommad õppetust ka kirja
õn pannud, õn Daniel, Sakaria, Aggai,
ja Malakia. Sel aial ellasid ka Eõra ja
Neemia, kaks wagga õppetajat, kelle kirjad
leitakse Piibli ramatus. Ei olnud selle
järele neia saa aastal ühtegi prohwetid
ennam.

20. Sest aiaõ sadik ei tenind kõi Juda-
rahwas ennam wõraid Jummalaid. Om-
metigi tagganesid nemmad Jummalatun-
na õppetussõit ja wõõõid kõrwalissõd õp-
petussõd senna jure. Nenda ellasid nem-
mad Persia ja Siria Kuninga al, said
perrast ennestõ seast wallitõõõõid ja kun-
ningaid ja wiimaks sattusid Roma rahwa
Keisri alla. Se andis neile lubba õmmas

suures rigis ellada, kus nemmad isse tahtsid, ja Jummalat omma wisi järrele tenida. Sedda seadis Jummal omma targa nou labbi, et Jesusse armo õppetus, mis nende seas piddi tousma, sedda enneminne keiges ma = ilmas piddi fulutud sama.

21. Sest nüüd olli se aeg täis, mis prohwetid ollid enne fulutanud ja Jesus sündis Daweti soust Petlemas. Se olli se suur prohwet ja õpetaja, kellest Moses ja keik prohwetid ollid rākinud, et temma omma õppetussega keik ma = ilma piddi walgustama ja omma surmaga innimeste patud leppitama. Temma olli Jummal ainus sündinud poeg, iggawenne, uenda kui temma isä; agga innimesseks ta sündis neitsist Mariast. Inglid fulutasid temma sündimist karjastelle ja kiitsid sure heäleaga Jummalat. Sel aial tullid ka monned targad mehed hommiko maalt, kussisid, kus se lapsokenne piddi ollema, mis Jummal neile olli tähhendanud sest nemmad tahtsid redda kummardada. Herodes, kes sel aial Juda = rahwa kuningas olli, ehmatas kül ärra; siiski satis temma neid Petlemma ja se täht, mis nemmad enne jo
ol

ollid näinud, jäi kohhe seal üllelwei seisma, kus se lapsoke olli. Nemmaad heitsid siis põlweli mahha ja kummardasid sedda lapsokest.

22. Herodes olli sedda asja nüüd parreminne järrele kulanud, ja hakkas kartma, et Jesus ükskord temma kunningriki ta käest piddi ärrawotma. Ta tahtis sepärrast, sedda lapsokest ärratappa. Algga Jummal satis tedda Egiptusse maale. Pärast Herodesse surma, tulli Jesus, Maria ja Josefi, omma wõõra Issaga taggasi ja kaswis Naatsaretti linnas ülles. Kui temma kahhetest kümne aastane olli wotsid temma wännemad tedda kasa Jerusalemma linnas Passa pühhiks. Ta olli siis jo ni moisi lik ja tark, et temma kesi õppetajatte seas olli istmas, neid kuulmas ja neilt küssimas. Ja nenda kaswis temma ikka tarkuseses, pittuses ja armus Jummal ja innimeste jures.

23. Kui Jesus liggi kolmkümmend aastat wanna olli, hakkas wagga ristia Johannes, kes temma eelkäia piddi ollima, rahwast õppetama ja meleparradamisi ja pattusi pöörmist fulutama. Temma tähendas Jesuse peäle ja ütles; Se tulleb

minno järrele, kes on wägawam mind, kelle kingapaela, kummardades lahti peasta, minna wäart ep olle. Nenda andis temma mitmesuggusel wisil teada, et Jesus se suur tootud ma ilma õppetaja ja lunnastaja piddi ollema. Paljo rahwast tullid Joannesse jure, ja kes ial pattud kahhetsefid ja mele parrandamist tootasid, need said temmast ristitud. Jesus tulli ka, et tedda temmast piddi ristitama. Joannes kelis tedda ja ütles: Mul on tarwis, et mind sinnust peaks ristitama ja sinna tuled minno juure. Agga Jesus wastas: Olgo nüüd nenda. Sest nenda on meie kobbhus keik õigust tehha. Kui nüüd Jesus sai ristitud, wata, siis taewad tehti temmale lahti ja Joannes näggi Jummalala waimo, kui tuikesse ennast mahhalastwad ja temma peale tullewad ja heäl ütles taewast: Sesinnane on minno armas poeg, kellest mul hea meel on.

24. Warsti parrast ristmist läks Jesus kõrbe Jummalat omma issat palluma ja omma kalli ammeti tarwis ennast walmistama. Nellikümmeend päwa olli temma seal ja tedda kiusati seal mitmesuggusel wisil.

wisil. Agga ta wottis ikka woimust ja Jummalä Ingrid tenisid tedda. Seält läks Jesus jälle ristia Joannesse jure ja wottis kaks temma Jüngritest ennese õppetusse alla. Teisel päwal wottis temma weel teist kaks ja nenda ikka ennam jure, senni kui neid kaks teist kümme olli. Need käisid ikka temma järrel, kuulsid temma õppetust ja nägid temma immetegusid.

25. Jesus läks nüüd Kalilea male Kana linnä pulma ja teggi seal weest wina. Se olli temma immetegude hakkatus. Rahwas pannid sedda immeks ja Jesusse Jüngrid hakkasid tedda weel ennam uskma. Seält joudis temma Kapernauma linnast läbbi Jerusalemma linnä Pasa-pühiks. Jummalä templis kaupleti, petteti rahwas ja keik sugust üllekohhut tehti Jummalä pühhas foias. Jesus läks sisse ja aias keik ärra, kes müsid ja ostsid ja rahha wahhetasid ja ütles: Minno kodda on palwekodda, agga teie ollite tedda teinud rõõwli auguks. Temma käis nüüd igga-pääw templis õpetamas, ja keik rahwas, kes tedda kuulsid, hoidsid temma pole ja temma õppetus olli nende melest kallis ja armas.

26. Rahwa üllemad, wariserid ja muud õppetajad nurrisesid käl kadedusse parrast. Agga üks nende arrust, Nikodemus nimmi, tulli Jesusse jure õsel ja ütles: Õppetaja, meie teame, et sinna olled Jummalast tulnud õppetajaks, sest ükski ei woi neid immeteggusid tehha, kui Jummal ei olle temmaga. Jesus ütles, kui se temmal tõssine tunnistus olleks, siis ta peaks keif kartust arraajama, ennast lastma ristida ja meelt parrandama, temma sanna uskma ja temma peäle lootma. Nikodemus läks omma teed, sest ta lonkas weel mollemil polet. Neudasammoti teggid ka teisid rahwa üllemad. Jesus tundis neid keif arra. Ei temmal olnud tarwis, et kegi ühhest inimessest piddi tunnistama. Sest temma moistis, mis inimesse süddame põhjas olli. Separrast ei uskud ta ennast nende fätte.

27. Jerusalemmast läks Jesus omma Jüngrittega keif Juda-maad läbbi ja õpetas iggas kohhas sure wäega. Kristia Joannes sai sedda kuulda, römustas ennast wägga selle ilue ja tunnistas ueste, et Jesus sesamma piddi ollema, kedda Jummal ma ilma
õn:

õnneks olli tootand. Joannest panti parrast wangitorni, et temma funningasi Herodest. temma Jummalal karimatta ello parrast olli nomind, ja et Joannes tõssine olli ja ei tahtnud kurja heaks kita hukkati tedda ärra.

28. Kana liinas teggi Jesus ühhe kunniniga mehhe poega, kes Kapernaumas haige maas olli, terweks. Mal sarettis kus ta olli kaswand, ei wotnud rahwas temma õppetust wasto, põlgssid tedda, wisid tedda sure kõrge mäe peäle et nemmad tedda ülle pea ülle kaela pidid mahhakukkutama. Algga temma peassis keskelt nende wabhelt ja lafs omma teed. Kapernaumas woeti temma õppetust sure rõmoga wasto ja et Petrusje äm seäl haige olli, siis teggi Jesus tedda sannaga terweks, et temma warsti üles aias ja tedda tenis.

29. Seält ärraminnes Kalitea male. selletas temma sure jutlusse sees Jummalal käsud ärra ja õpetas, kuida waestel õigel wisil peab andi andma, Jummalat õiete palluma, iggawest rikust ja warrandust ennejelle loogguma ja kuida ma ilma waewa ja murre al, Jummalal peale peab loot-

lootma. Keige ennamiste õppetas temma et mitte ükspäinis wäljaspiddist head tööd Jummalale kāsso sees ei kāssta, waid et Jummal watab süddame peäle ja et ka pahhad himmud, mõtted, nouud ja sannad Jummalale melest hirmsad ja pattud on. Selle järrel läks ta laewa ja õppetas rahwast. Simona wasto ütles temma: Soua senna süggawama kohta ja laske nota sisse ühhe looma katseks. Agga Simon ütles: Meie olleme keige se õ tööd teinud ja ep olle ühstegei sanud. Agga sinno sanna peäle tabhan ma nota sisse lasta. Ja kui nemmad sedda teggid, said nemmad sure hulga kalle, et noot lõhki karrises. Kui Simon Petrus sedda näggi, heitis temma Jesusse põlwette ette ja ütles; Issand, minne minnust ärra, sest ma ollen üks pattune inimenne. Jesus wastas; ärra kardada, sest maast pead sa inimessi puudma. Simon Petrus ja temma seltsimehed Jakobus ja Joannes astsid laewadega mäele, jättsid keik mahya ja käisid kui Jesusse Jüngrid temma järrel.

30. Jesus olli ta monnesuggusid haigid terweks teinud ja se kõnue temmast laggus laiale

laiale ja paljo rahwast tullid kofko, tedda
 kuulma ja temmalt terwist sama. Jesús
 läks sepärrasi förwale, et ta pididi wáhhegi
 aega ja rahho sama, Jummalat palluda.
 Agga rahwas tungisid temma järrele. Ta
 aitis siis nende haigid, läks jälle laewa ja
 jäi senna maggama. Siis tousis suur lae-
 nataminne merre peäl, nenda et se laew
 laenattega katteti. Et nüüd Jesús ikka
 weel maggas, siis aiasid temma Jüngrid
 sure küssaga tedda ülles ja ütlesid: Jssand
 aita meid, meie läháme hukka. Jesús
 wastas: Mikspärrast ollete teie arrad,
 teie nõddra: ussolissed? ja tousis ülles, no-
 mis tuled ja merd; siis sai se foggone waik-
 seks. Agga innimesed pannid sedda im-
 meks ja ütlesid: Missuggune on se, et ta
 tuled ja merri temma sanna wotwad
 kuulda.

31. Pasa pühha olli liggi, ja Jesús läks
 Jerusalemma. Petesda tigi jures leidis
 temma ühhe innimesse kes kahheksa aastat
 neljatkümmend olli jallato olnud, ja ütles
 temmale: Wotta omma wodi ülles ja kõn-
 ni. Ja se innimenne teggi sedda ja sai üh-
 he hobiga terweks. Judalistel olli sest nuk-
 ker

fer meel, et ta sedda pühhapãwal olli tei-
 nud ja nurrisesid ka, et temma Jüngrid
 labbi wilja kãies ollid päid kikkunud ja sõ-
 nud, mis nemmad arwasid, Mosesse kã-
 kus teeldud ollewad. Agga Jesus ütles:
 Jummalala poeg on ka hingamisse pãwa Jõ-
 sand, ja andis neile sest õppetust. Teisel
 pühhal õpetas temma jälle templis, ja
 seäl olli üks inimenne, kelle parrem kãssi
 olli ärrakuiwand. Nüüd wahtsid tedda kir-
 jatundjad ja wariserid, kas ta hingamis-
 pãwal jälle piddi terweks teggema, et nem-
 mad kaebdust temma peäle piddid leidma.
 Jesus teadis nende mõtlemist ärra ja ütles
 haigele: Touse üles ja astu kess seie paika.
 Ja nüüd küsis Jesus: Kas hingamis-
 wal sünnib head tehha, wai kurja? ello hoi-
 da, wai hukka sata? Siis ütles temma hai-
 gele: Sirruta omma kãt. Ja temma kãssi
 sai terweks ja ükski ei tohtind suud lahti
 tehha, ehk nemmad küil püüdsid tedda ärra-
 ratappa. Et Jesus sedda emalt moistis,
 siis läks temma jälle Kenetsaretti järwe
 pole ja paljo rahwas temmaga. Ta teggi
 seäl keik haigid, mis ial temma ette todi,
 terweks ja needki, kes temmasse agga
 puulsid, said terweks.

32. Selle järrele läks Jeesus jälle sure mäe päele aino üksi ja pallus Jummalat. Sest temma piddi nüüd omma kuuljatte hulgast neid wälja wallitsema, kes temma õppetust piddid teistel kulutama. Kui ta sedda sai teinud, siis kutsus temma omma kaksteistkümmend Jüngrit ennese jure, käskis neid rahwast õppetada ja andis neile meelwalda, keifsuggust wigga parrandada ja haigid terweks tehha. Needsammad temma Jüngrid ollid: Petrus, Andreas, temma wend, Jakobus, Sebedeusse poeg ja Joannes temma wend, Wilippus ja Partolomeus, Tomas, Matteus ja Jakobus Alweusse poeg, Lebbeus, kelle liigminni Laddeus, Simon Kanast ja Judas Iskariotist. Neid hüti Apostliks ja nemmad ollid Jeesusse käsud ja tunnistajad.

33. Kapernauma linnas tuli üks södda pealik Jeesusse jure, pallus ja ütles: Issand, mo sullane on alwatud foddow maas sure wallus. Jeesus wastas: Ma tahhan tulla ja tedda terweks tehha. Södda pealik pallus wasto ja ütles: Issand minna ey olle wäart, et sa mo fattukse alla tuled; waid ütle agga üks sanna, siis saab mo sul-

sullane terweks. Jesus näggi temma usko, panni sedda immeks ja ütles: Töest, et Israelistki polle ma nisuggust usko leidnud. Minne, ütles temma söapeälikko wasto, sinno usk on sind aitnud, sulle sündko nenda, kui sa ollid usknuud; Ja temma sullane sai terweks selsammal tunnil.

34. Naini linnast kanti üks surnud noormees ühhe lessenaese ainus poeg wälja. Jesus näggi selle emma wallo, hakkas puserk stkinni ja ülles: Noormees, ma ütlen sulle, touse ütles. Ja se surnud tousis istma. Hirm tulli nende peäle, kes sedda näggid ja keik ütlesid: Suur prohwet on meie seas tousnud. Mendasammoti olli Jesus Zairi tüttart ka ülles ärratand ja sega omma Jummalikko melewalda üllesnäitnud. Nenda kui temma pärrast Laatsarust ülles ärratas ehk kül temma kehha jubba kolm päwa handas olli olnud. Kaks pimmedat, kes temmalst abbi pallusid, said ka omma siima selletust jälle kätte ja üks Zum hakkas temma sanna peäle räkima.

35. Jesus läks jälle Kalilea male ja läkkitas ommad Züngrid wälja, armo õppetust kulutama ja et temma kõrbesse läks Pet-
sai

saida linna liggi, siis käis hulk rahwas:
temma järrel. Meid sõtis temma seal, wiis
tuhhat meest wie ohra: leiwa ja kahhe kalis
laga, et nende kõhhud keik täis said ja wee l-
gi kaksteistkümmed korwitait pallukes si
üllejäid. Se olli nüüd selge Jummal ja
mitte innimesse tö. Sest tundsid ka rah-
was, et temma se suur prohwet olli, kedd a
Jummal olli tootand ja tahtsid tedda kui t-
ningaks tõsta. Agga temma ei himmu s-
tand kadduwa auu, ja peitis ennast reh-
wa eest hea tüf aeg.

36. Jesus läkkitas ommad Jüngrid lae-
waga ennese ele Kapernauma linna. Kui
se laew olli kess järwe peäl, ja Jesus ütse
mäel, siis olli neil püsti hädda käes, sou des,
sest tuul olli nende wasto. Kess õsel tulli
Jesus nende jure järwe peäl kõndid: s ja
tahtis neist möda minna. Kui nem mad
tedda näggid nenda järwe peäl kõndi wad
mõtlesid nemmad tonti ollewad ja farj iusid
wägga. Agga ta ütles: Olge iulged, i min-
na ollen se. Urge fartke, ja nenda läks tem-
ma nende jure laewa ja tuul heitis d arra.
Kui järwe ülle said, tõid rahwas om mad
haiged wodittega ja kuhho temma ia .1 al-

32 Jēsus kōnib merre reāl. Petrus se runnist.

Iewisse ehk linnadesse läks, senna pannid
nemmad neid, kes pōddesid, turrode peäle
ja pallusid, et nemmad agga temma lue
pallistusse saaksid putuda, ja ni mitto kui
temmassē putusid, need said terweks.

37. Sel aial tagganesid palio Jēsussest
ārra, sest et nemmad ma ilma auu, rikkust
ja warrandust noudsid. Ārra melega nāggi
Jēsus sedda ja ütles omma Jūngritte wa-
to: Kas teie tahhate ka ārraminna? Suis
kōstis Petrus: Jēssand, felle jure peame
meie minuema; sul on iggawesse ello san-
nad, ja meie olleme tunnud, et sinna olled se
Kristus, selle ellawa Jummalā pōeg. Hea
kūl, ütles Jēsus, agga üks teie seast teeb
ommetigi kurja, ja sega tāhhendas temma
Judaist Jēskariotist, et se tedda pididi ārra-
andma Juda: rahwa üllematte kätte, kes
kawwalussega tedda pūūdsid tappa.

38. Pasa pūbha olli jälle liggi. Agga Jē-
sus ei lāinud sedda pūbko Jerusalemma
sedda pididama, waid temma läks Tirusse
ja Sidoni linnā raiadesse. Seal tuli üks
Kananeama naene, telle tūtтар wāgga
haige olli, ja pallus: Jēssand, Daweti pōeg,
hallasta mo peäle, mo tūtтар waewatasse
wāg-

wägga. Jesus ütles: Oh naene! sinu usk on suur, sulle sündko nenda, kui sa tahhad ja temma tüttar sai terweks sest sammast tunnist. Kümme lüna raiades teggi temma paljo jallotumad, pimmedad, kelletuomad, kurdid ja muud wiggased terweks, kes Jummalat kiitsid ja ütlesid: temma on keik hästi teinud! Siinap se oli ka, kus Jesus seitsme leiwaga seitse tuhhat meest södis, et seitse korwi täit weel üllejäid.

39. Salmanüta: maal nomis temma Wariserid, et nemmad ei tahtnud uskuda ja kurjad sallalikkud inimessed olid. Temma oli jö enne üttelnud: Hoidke ennast nende eest, sest nemmad tullewad lammas-teridid; agga seest piddi on nemmad kistad huntid. Keisareas öppetäs ja kinnitas temma üeste omma Jüngrittele, et temma se tootud ma- ilma õnnisteggia piddi ollema, räkis ommaast kannatamissest, surmast ja üllestoussmissest. Ta maenitses ka ommad Jüngrid, et nemmad ka waewa ja willetsusse al üstawad surmani piddid ollema. Mis kasso, ütles temma on inimessel sest, kui temma keik ma- ilma kassuks saaks ja omma hingele kahjo sadaks? Eht

mis lunnastamisse hinda woib innimenne omma hinge eest anda? kes ial minno ja mo õppetusse parrast on habbenend, selle parrast tahhan minna ka habbeneda, kui ma saan tulnud omma isä au sees kōbhut moistma.

40. Jesús läks kolme Jüingrittega ühhe kõrge máe peäle kõrwale ja temma palle paistis otsego päike, ja temma rided said walgetš ja hiiljawakš kui lummi. Moses ja Elias näitsid ennast ja rákisiid Jesússega. Ühhe hobiga warjas nende ülle üks selge pilw ja heäl olli kuulda, kes pilwest ütles: Sesinnane on minno armas poeg, kes minno mele parrast on, selle sanna wotke kuulda.

41. Monne aia parrast läks Jesús ka Jerusalemma lüna, õppetas templis keikide kuuldes ja tunnistas, ennast Jummalast õppetajaks ja õnnisteggiaks lákkitud olleswad. Selleparrast wihhastasiid Juda: rahwa illemad ja piddasid nou, tedda ärratappa. Agga Nikodemus, sesamma, kes õsel Jesússe jure olli tulnud, seisid wasto ja nende nou láks tühiakš. Agga kui Jesús iälle õppetas siis wotsid Juda: rahwas kiw:
wa

wa ütles, et nemmad tedda surnuks piddid
wiskama. Stiiski läks Jesus keskelt nende
wahhel minnes pühhas foiaft ärra ja peäs-
s nende käest. Üks inimenne, kes pimme
olli sündinud, sai omma silma näggo kätte.
Judarabroas hakkasid jälle waidlema ja
ei tahtnud sedda uskuda. Se kes pimme
olli olnud ütles kül: Ma ilma algmisest
ei olle mitte kuulda olnud, et fegi on lah-
ti teinud kellegi silmad, kes pimme on sün-
dinud. Kui Jesus ep olleks Jummalast,
siis temma ep olleks ühtegi woinud tehha.
Nemmad wastasid: Sinna olled foggo-
niste pattude sees sündinud ja õppetad
meid! ja lükkasid tedda wälja.

42. Jesus läks nüüd Samaria maalt läh-
bi; agga ükski ei tahtnud tedda wasto-
wotta egga õmaia temmale anda. Selle-
pärast wihhastasid temma Jüngrid ja
tahtsid neid taewa tullega riktuda; agga
Jesus ütles: teie ei tea mis sugguse war-
mo pärralt teie ollete. Minna ep olle tul-
nud inimeste hingid hukka saatma waid
ärra peästma. Selle tee peäl wallitses Jes-
sus ennesel weel seitsekümmend Jüngrid

ja lakkitas neid ennese ele igga liina ja paika, kuhho temma piddi minnema.

43. Kuus páwa enne pása pühha tulli Jesús Petania, kus Katsarus olli, fedda temma olli surnust ülles árratand. Katsarusse ded ollid Maria ja Marta. Martal olli paljo teggemist sömaaiaga. Maria kulis enneminne Jesússe õppetust. Siis Jesús ütles: Marta, Marta, sa murretsed ja teed enneselle tulli mitme asja párrast. Ugga üht asja on tarwis! Maria on sedda head ossa enneselle wallitsend: se ei pea temmast árrawõetama. Sel aial peti ka kirriko páwa ja Juda rahwas tullid Jesússe jure ja ütlesid: kauaks jättad sa meid kahhe wahhel? Olled sa Kristus, siis ütle meile sedda julgeste. Jesús kostis neile: Minna õllen teile jo ütelnud, ja teie ei ussu mitte; need teud, mis minna teen õmma Jõsa nimmel, needsiunatsed tunnistawad minnust.

44. Jesús láks Pása: pühhiš Jerusalemma liina. Minnes maenitses temma rahwas, et nemmad hinge õnnistusse párrast head woidlemist piddid woitlema ja allandust takka nõudma. Temma kinnitas õmma

ma Jüngrittele, et nemmad ka risti ja wae
wa al temma ustawad järrele käiad piddid
ollemä. Ea tunnistas rahha ahnuße ja
ma ilma himmo wasto. Omma Jüngrit-
tele tootas temma suurt õnnistust ja pal-
lus nende eest Jummalat, et temma neid
ußõ ja truusse sees piddi finnitama. Teed
käies räkis temma neile weel selgeminne
ommast kannatamisest ja surmast ja nen-
da sai temma õppetades ja head tehhes Je-
rusalemma liggidalle.

45. Sai temma senna, siis läks temma
sure auuga siisse, lauldes ja sure rõmoga
saatsid tedda rahwas. Algga temma nuttis
liina pimmedusse ja Jummalä kartmatta
ello pärrast ja kulutas temma ärrarikmist.
Ea läks pühha kotta teggi mitto haiget ter-
weks ja aias neid ärra, kes seäl kauplesid.
Sest said preestrid wihhaseks. Teisel pä-
wal õppetäs Jesus surnutte üllestoußmist,
finitas, et armastus Jummalä ja liggi-
messe wasto se keigesurem Jummalä käs-
so sanna on ja tähhendas selle aia peäle,
mil Jerusalemma liin piddi ärra rikkutud
sama. Ea ütles omma Jüngrittele: Wal-
wage ja palluge, et teie enne seält peäsete.

Selle järrel räkis temma ka wiimsest kohtopäwast ia õppetäs, kuida selle wasto peab walmistama.

46. Neljapäwal läkkitas temma Petrust ia Joannest liinna sedda pasatalle temmale walmistama. Ohto pool läks temma isse liinna. Kui hakkasid söma, pesis temma omma Jüngritte jallad ia andis neile õppetust armastussest ia allandussest teiste wasto. Ja näitis ka kättega selle peäle, kes tedda Juda rahwa kätte piddi ärra andma ia kes omma kauba jo oli teinud rahwa üllemattega. Sest need kartsid rahwast ia ei tohtind tedda teiste nähhes wangi wotta, sest rahwas hoidsid wägga Jēsusse poole. Sehammal puhul seadis Jēsus ka omma pühha õhtosomaega ennese igawesses mallestusses ia armo anniks keifile, kes temma armo õppetust uskwad. Ja nüüd jättis temma ommad Jüngrid monne hea maenitsustega Jummalaga ia pallus weel Jummalat ärra melega omma Jüngritte eest.

47. Üsel läks Jēsus omma Jüngrittega ülli mäele, ia kulutas neile sedda enne, et nemmad kel üsel keif tedda piddid mahha iät-

jätma. Petrussele üles temma: Selsin-
natsel õsel, enne kui kuk saab lauluud, sal-
gad sinna mind kolm kord ärra. Jesús
wottis kolm Jüngrit ennesega Ketsemani
moisa, ja seäl rohho aias hakkus temma sure
hinge abhastusse pärrast wärrisema, ja
ütles: Minno hing on wägga kurb surma-
ni, jäge seie ja walwage minnoga. Kolm
kord läks temma põlweli Jummalat pallu-
ma, ikka sures abhastuses ja surmaga
woitlemas. Ta pallus Jummalat kange-
minne ja temma higgsi olli kui werre wissa-
rad, need langesid ma peäle. Omma Jüng-
rittele, kes maggasid, ütles temma: Wen-
daks teie ei suda ühte tundi minnoga wal-
wada? Walwage ja luggege, et teie kiu-
satusse sisse ei sa. Waim on kül walmis,
agga lihha on nõdder. Agga üks Jügel
tulli taewast ja fiinitas tedda.

48. Mis ta olli enne üttelnud, se sündis:
Judas tuli, terretas Jesust su andmisses-
ga ja sõamehbed, kes temmaga ollid tulnud,
wotsid Jesust kinni, siddusid tedda ja wisi-
wangi. Kül ta olleks woinud enmast lahti
tehha, agga Jummalala sanna pididi tõeks
minnema. Jesús teggi weel head, ta teggi

ühhel neist, kes ollid tulnud ja kedda Petrus
 olli raiunud, kõrwa jälle terweks ja nomis
 Petrust. Jesust widi nüüd üllematte ette,
 üllema preestri jure. Kül kaebati seal
 temma peäle, agga ühtegi ei jänud tõeks.
 Sulgeste tunnistas Jesús, ennast Jum-
 mala poega ollewad. Nemmad moistsid
 agga kōhnuttedda surma wäärt ollewad.
 Nemmad teotasid tedda, löid tedda ja üt-
 lesid: Moista meile kui prohwet, Kristus,
 kes se on, kes sind löi? Siis salgas Petrus
 tedda kolm kord ärra ja feik temma Jung-
 rid pōggenesid ja jätsid tedda mahha.

49. Jesust widi nüüd ma wallitseja ette,
 et tedda piddi hukka moistetama. Kui
 Judas sedda näggi, toi temma omma rah-
 ha taggasi, wistas sedda templisse ja ärra-
 minnes poos ta ennast ülles. Pilatus näg-
 gi kül, et Jesús ilma süta olli ja püdis ted-
 da lahti lasta. Agga üllemad Preestrid
 melitasid rahwast, et nemmad Jesust pid-
 did hukka saatma ja Parrabast, kes mõrt-
 sofas olli, piddid lahti palluma. Mis ma
 vean siis Jesussega teggema? küssis Pila-
 tus. Eo tedda risti! küssendasid nemmad.
 Pilatus tunnistas: Minna ollen ilma sü-

ta sesinnatse õige werrest: ja ommetigi las-
kis temma Jesust piitsadega peksta ja
kaskis et ta risti piddi lödama. Sõga-
mehhed punnusid siis kroni kibbowitsust ja
pannid sedda Jesusse pähhä, teotasid,
süllitasid, naersid tedda ja wisid tedda
wälja, et tedda risti piddi lödama.

50. Kolgata mäel löid nemmad tedda
risti, andsid temmale ädikast sappiga seg-
gatud juua ja jaggasid temma rided. Omma
surma wallo sees sai Jesus weel teo:ud ja
naertud ja omma üllesrääkimatta ahhas-
tusse sees kiskendas temma sure heäleaga:
Mo Jummal, mo Jummal, miß sinna olland
mind mahhajätnud! Sellepärrast teotati
tedda ueste. Agga Jesus kiskendas jälle:
Jässa, sinno kätte annan ma omma waimo!
ja heitis hinge. Päwa walgus olli pimme-
daks läinud, ma wärrises ja surnud tousid
ülles. Sepärrast kartsid ka se pealik ja need
kes temmaga ollid Jesust hoidmas ja ütlesid:
Tõeste sesinnane on Jummalala poeg!
Õhtul pallus Josep Arimattiast Jesusse
ihho eunesel et ta sedda ausaste piddi mah-
hamatma. Ja kui ta lubba sai, tulli ka Ni-
kodemus ja aitis mätta. Nemmad wereta-
sid

sid ühhe sure kiwmi haua ukse ette. Agga sõamehged hoidsid hauda üllematte seadmisse järrele.

51. Jeesus olli enne kulumatnud, et temma kolmandamal päwal pärrast omma surma, pididi surrust jälle üllestousuma. Se jäi tõeks. Ma hakkas wärrisema ja üks Jungel taewast weretas suurt kiwmi haua ukse peält ärra ja istus senna peäle. Need hoidjad kartsid ja läksid omma teed. Pärrast ilmus Jeesus omma Jungrittele ja mu rahwal, kes Jummalat kartsid, ja rakis ja õpetas weel paljo ommast õppetusest ja lunnastamisest. Temma seadis ommad Jungrid arma õppetuse õppetajaks ja kakis neid keige maailma minna ja selle õppetuse peäle keif rahwast ristida. Neljakümneomal päwal pärrast omma üllestoustmist kutsus temma keif ommad Jungrid Petania linna, tootas neile Jummalawaimowalgustajaks ja kinnitajaks. Nüüd tõstis temma käed ülles, õnnistas neid ja läks nende nähhes taewa. Nemmad waatsid üksi silmi taewa pole temma järrele ja kaks Junglid ütlesid neile: Mehed, mis teie seisate ja wadate ülles taewa? Gefinyone, kes on üllestousetud taewa, se peab

mullema selfammal kombel, kui teie ollete
náinud tedda taewa árraminnewad.

52. Kúmmie páwa párrast Jesússe taewa-
minnemist said temma Júngrid púhha
waimo andid látte. Nendega ehhitud ol-
lid nemmad núüd walmis Jesússe armo
óppetust iggas kóhhas fulutama ja imme-
teggudega finnitama. Need Ewangelis-
tid, Matteus, Márkus, Lukas ja Joannes
kirjotasid ommad Ewangeliummi rama-
tud Jesússe ellamissest ja óppetussest. A-
postlide teggude ramatus leiame meie nende
essimest óppetust ja náme, et nemmad ei
fartnud ei waewa, ei willetsust egga sur-
ma. Kúid neid kiusati tagga. Agga nemmad
ollid mehhed, truid ja ustawad surmani.
Ühhel, kes neid wággá takka kiusas, Saul
nimmi, ilmus Jesús taewast ja teggi tedda
ennese Júngrits imme wisil. Tedda húti
párrast Paulusses ja olli párrast wággá us-
taw ja tru armo óppetust fulutama. Tenta-
ma on fá witto ramatud kirjotand, nenda
kui Joannes, Petrus, Jakobus ja Judas,
mis Piibli ramatus leitakse. Meist óppime meie
armo óppetust ja feik, mis meie kóhhus on
Summala ja inimeste wasto. Nemmad

on neid kirjotanud pühast waimust aetud. Sepärrast on nende õppetus se tõssine Jummal saanna, mis meie peame uskma, wastowotma ja piddama. Need esimesesed Apostlid on sedda ka ennamiste keik omma surmaga fiinitanud. Sest neid tappeti omma Dünisteggia armu õppetusse pärrast, mis nemmad kulutasid. Algga nemmad olid täis lotust. Sest nemmad teadsid, kelle saanna nemmad õpetasid ja mis se neile olli tootanud.

53. Sest, mis meie siit sadik Piibli rama-
tust olleme õppinud, same meie kül nähha,
et Jummal isse on murret kannud, et in-
nimesesed tedda ikka selgeminne piddid
tundma, ja täieminne tedda tenima. Jub-
ha Adam tundis omma Loiat, kes tedda
isse õpetas. Ta näggi jo Jummal a õigust,
kui innimenne pattro teeb temma wasto.
Kain ja Abel püüdsid jo õhwridega Jum-
malale mele, head tehha. Nemmad teads-
sid, et keik head annid Jummalast tulles-
wad ja et innimesesed nende eest tedda pea-
wad tännama. Abelit fidetasse temma
wagga-ello pärrast ja Kain kartis jo hirmo-
ga Jummal nühthust omma kurja tö peä-
le.

le. Ta teadis jo, et Jummal head ja kurja innimeste tö järrel kätte maksab.

54. Eht kül pärrast surem hulk omma Jummalat ärraunnustasid ja himnaude järrele ellasid, siis olli ommetigi neid ikka, keige ennamiste Seti suggu wõssast, kes tedda tundsid ja kartsid. Henok olli õige ja wagga ja Jummal korristas tedda warreminne ma peält erra. Noa kartis ka Jummalat. Sepärrast sai temma weel upputusfest peästetud. Temma näggi Jummalat kannatust pattuste innimestega ja sedda nuhtlust mis wimaks wiist tulleb, kui nemmad omma holetusse sisse j äwad. Gest sai temma weel parreminne Jummalat tunda ja karta.

55. Wee upputusse järrel jäi se: usk, et Jummal on üks, et tedda peab auustama ja kartma. Agga sai innimeste koggo suremaks, siis otsisid nemmad Jummalat temma lomade sees, ja hakkasid pärda, kuud ja taewa: tähti kummardama ja unustasid selle üle omma ellawat Jummalat ärra. Siiski hoidis Jummal ikka omma selget tundmist monnedejures ja Abi:lam ja temma sugguwõssa sai seks wallitsitud, et nen-

De seas selle aino ellawa Jummalala tund-
minne ja tenistus piddi jama ja selgemaks
ja taitemaks minnema. Abramile ilmus
Jummal isse ja oppetas tedda. Temma
olli kindel vnnas uskus ja dige vnnma el-
lo sees. Isak ja Jakob said temma laest
Jummalat viete tunda ja tenisid tedda vnn-
ma lastega.

56. Nende soust olli Moses. Se andis
vnnma rahvale keiksuggust head oppetust,
temma ollemisest, tenistusest, digusest,
ja seabis keik targaste, et selle aino Jum-
mala tundminne ja tenistus nende seas
ikka piddi jama ja taitemaks minnema. Tem-
ma panni sedda keik kirja iggawessets tun-
nistuseks. Muud olli selgem uss ja ello
oppetus ja Preestrid oppetasid rahvast.
Ugga neid kaswatati weel nenda kui ram-
motumad lapsed, kes weel diget meelt ja
moistust peawad wotma. Nende oppeta-
jad said ikka targamaks. Kuningas Sa-
wet ja temma poeg Salomon andsid jo
targemat oppetust Jummalast, temma
teggudest, hea teggemisest, walli. susiest
ja sest, mis innimeste tobhus on. Salo-
mon tabhendas ka jo iggawesse lo peale,
nenda kui Job.

57. Pühhad prohvetid tewad sedda keik weel selgeminne, öppetawad, maenitewad ja nomivad rahwast. Jummalä kásso peäle, tuunistawad sest surest maailma öunisteggia'st, kellest Moses jo ollitáfinud, ja tootawad Jsraeli = ja keige muu maailma rahwale skurt öunistust, selgemat öppetust ja Jummalä armo. Jsraeli rahwä wangi põlwes jäi sesamma usk. Nemmad hoidsid nüüd parreminne omma Jummalä põle ja moistsid nüüd, mis prohvetid neile ollid kiinitanud, et mitte se wáliaspidine Jummalä tenistus, waid innimesse wagga meel ja hea ello Jummalä ees middagi maksab.

58. Said nemmad taggasi tulnud omma male, siis hoidsid nemmad selle ains Jummalä tundmist ja Mosesse kásso trüiste. Nemmad ollid nüüd ka monne asiade sees targema's sanud ja selgeminne öppinud iggawesse ello lotust. Bariserid ollid keige ennamiste nende öppetajad. Agga neilep olnud weel kindlat öppetust. Nemmad saatsid neid tühja wáliaspidise tö peäle, et nemmad ohwride = paastmisse = ja

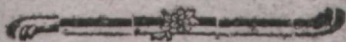
mu asia sees omma õigust õtsisid ja hinge polest parrandamatta jäid.

59. Kristia Iovannes õppetäs neid meelt parrandama. Temma õppetus pattustpõõrmisest olli selge ja tähhels selle peäle, et neil tarwis olli omma süddant pattustpubhastada. Temma ristitas neid, kes temma sanna wotssid kuulda. Temma kulutas neile ka, et se lubbatud suur Oppetaia, tedda nemmad, Prohwetide sanna järrel wotssit, io tullemas piddi ollema, näitis tedda rahwale ja käs kis temma sanna kuulda.

60. Sest nüüd olli se aeg täis sanud, mil Jummal omma põega maailma õppetajaks ja õnnisteggiaks piddi läkitama. Jesus Kristus olli Juda rahwa seas innimeseseks sündinud, ja hakkas nüüd omma õppetama. Suur ja immelik olli temma tarkus, temma wisid ja kombet. et niisuggust ey olnud weel nähha egga kuulda olnud. Keik mis innimenne peab uskma ja wõtma, mis ta peab noudma, himmustama ja teggema, õppetäs temma ni täiste, et niisuggust tait õppetust ey olnud weel kusti kuulda olnud. Sest temma õppetäs, et Jummal keige innimeseste Jummal ja õige Jõssa on, kes neid tunneb, nende järrele kulab, ja neid keik iggaweste tahhab õnsaks tehha. Temma käs kis Jummalat üle keige asjaste karta, armastada ja temma peäle lota, sest et temma tahhab ja wõib head tehha siin
aia

aialikkult ja seal iggaweste. Temma fin-
nitas, et Jummal ei wata ennam ohwri-
de peale, egga mu wahaspididise tenis-
tusse peale, waid selle peale, et innimen-
ne wainus ja toes tedda pallub ja mele-
mõtte: sanna ja teagudega Jummalale me-
le pärrast püab ellada. Temma finnitab
liggimest armastada, kui isseennast ja
temmale keif head tehha. Temma roo-
tab pattude andeks andmist omma surma
läbbi, pühha wainu abbi, ihho ülestous-
mist ja iggawest ello neile, kes temma peä-
le lootwad ja temma õppetusse järrele
püüdwad ellada.

61. Jesusse Jüngrid selletasid sedda
õppetust rahwale. Keif, mis siit sadit Ju-
darahwa seas nende tundmisses polikul
oli olnud jät nüüd täiemaks ja selgemaks.
Judalised olid siitsadit üksi Jummalale
sanna sanud kuulda, nüüd kolutati keige
mailma rahwale, et nemmad keif toe
tundmissesele peawad tulles ja õnsaks sa-
ma. Mis seks tarwis läpab uskuda ja
tehha, sedda õpetab Jesusse armsõ õppe-
tus selgeste ja täieste.

U f 3

Lühhife Kristi = Oppetus.

Panne siin tähhele, et need sanitud
U e d w a i m. Paul. mis sa ses
jäus monnes kühhas leiad, tähhenda
wad nende laulude peäle, mis selle
ramato otsas on trükkitud et sa neid
nende numbri ja salmide järrele, õp
petusse sellerusseks pead ülleswotma.

Rühike Kristi = Öppetus.

x. Jummal Sannast.

Jesusse, meie Önnisteggia, armo öppetus öppetab meid feik, mis meie peame ussina ja teggema, et meie siin ilmaš woitsime rahhoga ellada ja pärrast surma igga weste önsaks sada. u. w. l. 10 salm 8. l. 11. f. 2 7

Rom. 1, 16. Minna ei häbbene mitte Kristusse armo: öppetusse pärrast sest se on Jummal wäggi önnistusfeks iggaühhele, kes ussub.

2. Jummal ütsi joubab inimestele ma peäl ja taewashead põlwe anda. Tedda peame sepärrast öiete öpwiima tundma. u. w. l. 3.

2 Kor. 9, 8. Jummal on wäggew feik armo rohkeste teile andma, et teie ikka feikis feigega woite rahhul ja rohked olla feige hea tõle.

3. Ei meie kül siin ei sa Jummalat omma silmadega nähha; agga temma sured teud ja temma sanna tunnistawad temmast.

Laul, 19, 1. Taewat jutustawad Jummalau ja taewa laurus pulutab temma kätte tõ. u. w. Laulud 1 sal 2. 4.

4. Taewas ja ma ei woinud isfiennast tehha. Gest ükski hone ei te isfiennast. Üks peab ollema, kes feik asiad on lonud.

5. Jummal on se, kes feik asiad omma tahtmissse läbbi on teinud. Temma on sega omma suurt tarkust, wägge ja armo meile teäda annud. II. w. Paul. 3.

Job. 12, 7: 9. Et küssi lojuste kääst, kü need sind õppetawad, ja lindude kääst mis taewa al, need andwad sulle teäda. Ehl poosade kääst, mis ma peäl, kü need sind ka õppetawad ja kallad merres woivad sulle sedda juttustada, kes on, kes sedda ei tea, et Jehowa käästi sedda on teinud. Ebr. 3, 4.

6. Selgeminne on Jummal weel ennast omma sanna sees. Pibli ramatus, teäda annud, keiggeennamiste selle armo õppetusse sees. mis meie Önnisteggia Jesus Kristus on õppetanud ja meile jätnud. II. w. L. 31. 5: 6

Joan. 1, 18. Ükski ep olle ial Jummalat näinud, se qino sündinud poeg, kes issa süles on, se on meile sedda ärrafelletanud.

7. Önnisteggia Jesusse Kristusse armo õppetus leitakse Pibli ramatus, mis Jummal isse pühha prohwetide ja apostolide läbbi on lastanud üleskirjutada.

2 Tim. 3, 16. Keik pühha kirri on Jummalast sisse antud.

8. Need

8. Needsammad pühha mehhed on keif Jummalala kääso peäl üllespanud, mis innimeste õnnistusseks tarwis on.

2 Tim. 3. 15. Pühhad kirjad woivad sind targaks tehha õnnistusseks usso lääbi, mis Kristusse Jesusse sees on.

9. Piibli ramatus on siis tõsfinne Jummalala sanna, mis temma isse innimestele omma pühha waimo lääbi nenda teada annud, et nemmad ei woinud effida, egga waltet ülles kirjotada.

2 Petri, 1, 21. Pühhad Jummalala mehhed on rääkinud aetud ja juhhatud pühha waimust.

10. Sedda on need pühhad mehhed mitmesugguste immeteggudega finnitannud ja tulleswad asjad kaua aega enne kulutanud.

Ebr. 2, 4. Jummal on ühtlasse tunnustust annud immetähte - ja immeteggudega ja mitmesugguste wäggewatte teggudega ja pühha waimo jaggamisega.

2 Petr. 1, 21. Innimesse tahmisse lääbi ei olle ial ühtegi prohweri kulutamist kätte sadud.

11. Piibli ramatus on kaks jäggo. Wana testament, ehk wana seäduusse sanna; uus testament, ehk ue seäduusse sanna.

12. Wana testament on enne Kristusse sündimist kirjotud ja õppetab sedda Jummalala sanna, mis temma Israeli rahwale Mosesse ja prohweride lääbi on annud.

13. Kristi rahwale on selle sees palja häid õppetusi üllespandud. Prohwetid tunnistawad Jesussest, temma sündimesest, ellamissest, õppetusest, kannatamisest ja surmast, kawa aega enne kui ta tuli.

Ap. Teg. 10, 43. Jesussest tunnistawad keik prohwetid et temma nimmi läbbi keik, mis temma sisse ussumad, peawad pattude andeks ands miht sama.

14. Jesus ja temma Jüngrid tähhendasid ka ikka wanna seadusse sanna peäle. Ka meile on siis sellega teggemist.

15. Ugga uus testament, ehk ue seadusse sanna. mis Ewangelistidest ja Apostlidest on kirjutud, õppetab meid selgeminne, mis meie peame uskma ja teggema, kui tahhame Jummalala mele parrast olla ja õnsaks sada.

16. Uus testament õppetab, mis Kristus ja temma Apostlid süsannaga on rätinud ja kuida nemmad omma tunnistust immes keggud. ga on kinnitanud. Meie loeme seäl ka Jesusse ellamisse wiisid ja kumbed ennes- tel õppetuse margiks.

17. Eest õppime meie ka kuida temma on kannatanud ja surnud meie eest, kuida temma on surnust üllestoušnud ja taewa leinud

meie eest kostma, ja et ta taggasi tulleb, koh-
hut moistma ellawatte ja surnutte peale.

18 Seal kinnitakse ka, et Jesusse peale
peab lootma ja et mele: mõttede, sannade,
ja teggudega tedda peab auustama, head
tehhes ja kurja mahhajattes.

19. Piibli ramat peab siis wägga kallis
meie melest ollema. Kes sedda viete pru-
gib, saab ommas süddames tunda, et se
Jummalast on. Gest ta lähhab selle läbbi
targaks, waggaks, õigeks, rõõmsaks ja õn-
saks. II. w. Paul. 3 salm 5. 6.

Joan. 7, 17. Kui kegi Jummalast tahmisse
järkele tahhab tehha se tunneb, kas se õppetust
Jummalast on.

II. Jummalast ja temma teggudest.

Et Jummal on, ja mis temma on, sedda
õppetab Piibli ramat ni paljo, kui meie
omma nõddrusse sees jouame moista, ja
kui meie õnnistusseks tarwis lähhab.

Ebr. 11, 6. Kes Jummalast jure tahhab sada,
se peab uskma, et temma on, ja et ta rassuaks
saab neile, kes tedda õrsiwad.

2. Jummal on üks waim ilma ihho ja liiknitta, hea moistusse ja tahtmissega. Joan. 4, 24. Jummal on üks waim.

3. Inuimeste kombel rägitaakse agga, et temmal silmad, kõrwad, käed, jallad on, sest et innimestel neid tarwis lähhab. Waimul ep olle neid tarwis.

4. Inuimeste hinged ja Inglid on ka waimud. Agga need on Jummalast lodud. Jummal on isseennesest. Ei ükski olle tedda lonud. Temma on se keigeüllem waim. Keik on temma al. Temma ükski on Jummal. Ei taewas, egga ma peäl polle temma sarnast.

Laul. 145, 3. Suur on Jehowa ja tedda tulleb wägga kita ja temma surust ei woi ärramoista.

5. Temma on sepärrast keigeõnsam. Temma käes on keik, mis ial rõmuks ja õnnisustseks tarwis on.

1 Tim. 6, 15. Se õnnis ja ainus wäggerw Issand, se kuningatte Kuningas ja keige Issandatte Issand.

6. Enne Jummalat ep olle ükski olnud ja ilma otsata on temma ello. Temma on iggawenne. U. w. Laul. 4. salm. 1 = 3.

Laul 90, 1 = 2. Issand sa olled meile ello assemeks olnud põlwest põlweni. Enne kui mäed

sündsid ja enne kui ma ja ma ilm lodi, siis olled sinna, Jummal, iggawesest iggaweste.

7. Jummal jääb üks ja sesamma ikka omma ollemisse nouu ja tahtmisse polest. Temma on muutmatta.

Laul, 102, 28. Sinna olled sesamma, ja sinna aastad ei lõppe mitte ärra.

8. Ta woib ja iouab keik tehha, mis temma tahhab. Ei ta na ka ei ühhegi asja jures waewa, temma on keigewäggewam. u. w. Laul. 5

Lul, 1, 37. Jummal jures ei olle ühtegi asja woimatta.

9. Jummal teab keik, mis ial enne olnud ja tehtud on, mis praego tehhasse ja mis weel eddespiddi sünnib ja saab tehtud. Temma tunneb keik ommad lomad ja teab ärra innimeste mele, mõtted, sannad, teud ja keik mis juhtub. Sest temma näab keik ja on iggas kohhas. u. w. Laul, 6.

Joh. 34, 21: 22. Jummal silmad on igga ühhe tede peäl ja ta näab keik temma saimud. Ei olle sedda pimmedust, egga surma warjo, kuhho woiksid warjule minna need, kes nurjaturma tõ tewad.

Ebr. 4, 13. Ükski loom ei olle temma ees näggematta; waid keik on paljas ja awwalik temma ees.

10. Temmal on ikka tark nou: ta seab feik targaste, mis temma hea tahtmissse järrele peab sündima. Temma on se feige-targem. U. w. Paul, 5.

Job. 12, 13. Jummal jures on tarkus ka wäggi, temmal on nou ja moistus.

11. Jummal on tõssine. Ta teeb tõeks, mis ta tootab, ja ahwardab, armastab tõt ja wihtab waltet U. w. Paul, 8.

Laul. 33, 4. Jehowa sanna on õige ja feik temma tõ tõssidusses.

12. Ta armastab head ja wihtab kurja. Ta on pühha. U. w. Paul, 7.

Laul. 5, 5. Sinna ep olle mitte Jummal tel hea meel on dälusses; kes pahha, se ei woi so jures asset olla.

13. Jummal on õige. Ta tassub igga mehhe kätte, mis temma tõ wäart on.

Rom. 2, 6-9. Jummal maksab igga ühhele temma teggude järrele, neile iggawest ello, kes head tehhes kannatussega au ja pitust, ja hukka minnematta õnne otsiwad. Ugga langet hirmo, ja wihta neile, kes riakad on ja tõe sanna ei kule, ugga wotwad üllekohto sanna kuulda Willetsus ja ahbastus tulleb igga ühhe hinge peäl, kes kurja teeb.

14. Süski on Jummal wägga helde ja armolinne. Ta on selge armastus, se on, ta on ni wägga helde, et temma feik om-
mad

mad lomad armastab ja teikile head teeb.
II. w. Laul. 9.

Laul. 145, 9. Hea on Jehowa teikide wasto ja temma hallastus läib teik ülle temma reggude.

15. Ta on sepärrast pitka melega, et nuhtle warsti pattusid, waid kannatab kaua aega.

Laul. 145, 8. Armolinne ja üks hallastaja on Jehowa, pitkamelega ja suur heldusfest.

16. Üks on agga meie Jummal, agga kolm on temma aino ollemisse sees, Issa, Poeg ja Pühha Waim. Ja need kolm on üks.

5Mos. 6, 4. Kule Israel, Jehowa meie Jummal on üks.

Matt. 28, 19. Minge ja õppetage teik rahwast ja ristige neid Jummalasse Issia, ning se Poia ning se Pühha Waimo nimmet.

17. Sesamma kolm-ainus Jummal on omma sure tarkusse ja wäe läbbi taewast ja maad lonud, ja nende sisse moistlikkud lomad pannud, kes temma heldussega woiksid täidetud sada. II. w. Laul. 3 salma 3.

Risti usso 1. õppetus.

Jlm. 4, 11. Issand sa olled teik asjad lonud ja sinno rahwaisse läbbi on nemmad, ja on lodud.

18. Taewas ja ma peäl näab ja seab temma nüüdki wesi teik targaste.

Laul.

Laul. 139, 16. So silmad on mo ihho näinud
fui ta seggane alles olli. So ramatusse olliid mo
pawad üllespandud, kui ühte ainustke ep olnud
weel mitte.

19. Jummal toidab, hoiab ja kaitseb
keif, mis temma on lonud. Ta peab keif
asjad ülles ni kaita, kui temma tahhab.
u. w. Laul, 24.

Laul. 145, 15. 16. Keikide silmad ootwad
sinno järrele ja sinna annad neile nende roga
ommal aial. Sa teed lahti ommad kaded ja
täidad keif, mis ellab, hea melega.

20. Ilma Jummal tahtmata ei sunni
ühtegi. Ta teab ja seab keif targaste, ja
keif peab heaks minnema temma tahtmisse
järele. Sest temma ükski on se õige ma:il-
ma wallitseja. u. w. Laul, 24. salm. 3.

1 Sam. 2, 7. Jehowa teeb kehwaiks ja teeb
rikkaks ta allandab ja üllendab. Ta tõstab
waest ülles põrmust ja üllendab santi sõnniko
peält.

Matt. 10, 29. Ees kaks warblast müda we-
ringi eest? ja ei lange ühteainustki neist mahha
ilma teie Issata. Agga, ka teie pea juukses ja
parwad keif on ärraloetud.

21. Sepärrast on keif hea, mis Jummal
la wallitsusse al juhtub, eh^f meie kül mitte
sedda ei moista. Meie peama agga ikka

targaste teggema, mis meie kodus on.
Kül Jummal siis murret peab. II. w. Laul. 27.

Jes. 28, 29. Jehowa on immelikkõ nõu pidanud, sedda tõsist asja on ta sureks teinud.
Laul. 37, 5. Wereta Jehowa peäle ommad teed ja loda temma peäle, kül ta toimetab leif hāsti.

III. Inglise ja inimesest.

1. Need moistlikkud lomad, mis Jummal on lounud, on Inglise ja inimesest.

2. Inglise on waimud, Jummalast lounud. Teised on head, teised kurjad.

3. Head Inglise on nenda jānud, kuid Jummal neid on lounud, pūhhad, targad, wāggewad ja õnsad. Nemmad tewad allati Jummalata tahtmist ja hoidwad ja kaitswad inimesest.

Ebr. 1, 14. Inglise on teniad waimud, wāle ja lākkitud tenistusleks nende pārrast, kes õn nistust pe awad pārrima.

4. Kurjad inglise on heaks lounud, agga omma sū lābbi kurjaks sanud, on tiggedad, kawwalad, pettised; ja pūūdwad inimesest kurja teha. Need hūtakse kurratiks.

Jud. 6. Need Inglise, kes omma hallakust ei hoidnud, waid omma ello-assemet mahha jāt nud, on temma sure pāwa kōhroni iggawesses wangi pōlwes pimmedusse al finni pannud.

5. Ei kurrat sa ennam meid petta egga ekkstada, Gest Jesus on temma kæst woinust árrawotnud.

Jak. 1, 14. Jggauks kiusatakse, kui ta oma ennese himmust mátaксе ja arwatelletaксе. Párrast kui himmo ennast wasto on sanud, siis roob temma patto ilmale, agga kui pat saab táis este pehtud, siis sünnitab temma surma.

6. Jummal on esimesse innimesse, Adamat ja Ewat lonud, kellest keik innimesed siin ma peal on sündinud.

1 Mos. 2, 7. Jummal loi se innimesse oma ma náa járrele.

7. Jummal andis innimessele úhhe ella-wa hinge. Meelt ja moistust panni temma senna sisse, U. w. Paul. 3 salm. 5.

1 Kor. 2, 11. Kes innimeste seas teab sedda, mis innimesse sees on, kui agga innimesse wain, kes temma sees on.

8. Rabho ja Rõmo tunneme süddames, kui head teme; abhastust ja túlli, kui kúrja nouame. Se on se süddame tunnistus, mis Jummal meie hinge sisse on pannud. U. w. Paul. 20. salm. 1. Paul. 21.

Rom. 2, 15. Nennmad náitwad úlles, et se lásso; teggo on kirjorud nende süddame sisse, sest et nende süddame tunnistus ja nende mõttet isseleskes enneste peale kaebawad eht enneste eest postwad.

9. Inimenne woib head wallitseda ja Farja põlgada, kui ta agga öiete tähhele panned ja ennese ülle walwab. Sest inimessesele on omma tahtminne ja ükski ei jünni tedda wäggise.

Enn 5, 10. Katske, mis Jofanda meele päeraston.

10. Meie ihho on kül wägga illusaste ja targaste ehbitud keige temma liikmettega. Agga se öige inimenne on se hing, kes ihho sees ellab ja selle ülle wallitseb. II. w. Paul. 20, salm. 3.

11. Ihho peab ükskord surrema: hing, ei surre ial. Sest hing on üks waim, kes iggaweste ellab. II. w. Paul. 4. salm. 3.

Matt. 10, 28. Arge kartke neid mitte, kes ihho ärratapwad ja ei woi mitte hinga ärratappa. Agga kartke ennaw tedda, kes hinga ja ihho woib rikkuda põrgo.

IV Pattuft.

1. Inimessed ollid Jummalast heaks lodud, ollid waggad ja õnsad, ilma pattsuta ja wiggata, ja nenda Jummalala sarnatsed. II. w. Paul. 1, salm. 5. ja Paul. 9.

1 Mos. 1, 27. Jummal loi se inimesse omma näo järrele.

2. Agga nemmad ei jänud nenda, waid

andsid ennast ommast himmudest petta,
põlgsid Jummalale kasko ja teggid patto.
U. w. Paul. 43, salm. 2.

3. Sest aiast sadik'on keik innimesesed patto
läbbi rikkutud ja nende süddames ei
ella head. U. w. Paul. 43, salm 1.

Rom. 7, 14. Ma ollen lihhalik ja patto
alla müdud. Salm. 18. Ma tean, et minno
sees, se on mo liha sees, ei ella mitte head.

4. Reed himmud, mis jubba, ilmale tulles,
meie sees on, lähhawad kangemaks ja kur-
jemaks kül se läbbi, kui lapsed rummalaste
kaskwatakse, kül ka pahha innimeste kurja
nou ja õppetusse läbbi.

5. Sest se tulleb, et innimeerne kül mitto-
ford sedda teeb, mis Jummal on kelanud
ja mahhajättab, mis temma on kasknud.
Se on, temma teeb patto mele ja mõtte,
janna ja teggudega. U. w. Paul. 43. salm. 4.

Rom. 3, 23. Keik on patto teinud ja on
Jummalale auust ilma.

6. Ükski ei ella kül ilma pattota, agga
monned eksiwad ettewoetud nouu ja mele-
ga. Kui meie mitto forda ühhe patto to-
me, siis te wottab woimust ja hakkab süd-
dames wallitsema. Se on wägga pahha
luggu, sest se on patto julgus.

Rom.

Röm. 6, 12. Ärgo wallirsego pat mitte küt kunningas teie surrelikko ihho sees, et teie wotaksite temma sanna kuulda temma himmude sees.

7. Waggad eksiwad küt ka, agga koggematta ja meelt wasto omma nõddrusse sees, pannewad patto wasto ja woitlewad turja himmude wasto, walwawad ja paluwad Jummalat andeks.

Laul. 19, 13. Kes moistab keik eksitused ärra; neist sallajast pattudest moista mind puhtaks.

8. Innimesse käsfi woib siis agga hästi käia, kui ta head nouab ja teeb Jummalat kässo järrel. Kes patto teeb, se teeb isseenneselle kahjo, tulli ja melehaigust, ja wiimne ots on hukatus. U. w. Laul. 34. salm. 2 : 6.

Op. San. 14, 34. Digus tõstab rahwas kõrgeks; agga pat on rahwale tiggedaks asjaks.

9. Jummal peab omma hirmuga pattud kelama. Seft et temma meid armastab. Ta on sepärrast aialikko ja iggawest nuhtlust patto peäle pannud. U. w. Laul. 7. salm. 3.

Röm. 1, 18. Jummal digus ilmutakse taewast keige se innimesse jummalakartmatta ello ja ällekohjo peäle.

V. Jeesusest, Mailma Dnnis- teggiaft.

1. Siiski armastab Jummal innimesi ja laskis neid lunnastada omma ainu sündinud poja läbhi. U. w. Paul, 11, salm. 1, 2, ja 19, salm. 4

1 Tim. 2, 4. Jummal tahhab, et keik innimesed peawad õnsaks sama ja tõe tundmisesele tullemä.

2. Jeesus kes omma Jõsa jures iggaweste oliud, isse tõssine Jummal, tulli sellepärast taewast, sündis innimeseks neitsist Mariast ja andis õiget õppetust pattuste pöörmissest ja usust, täitis isse keik Jummalä käsud ja õpetas teggemä mis Jummalä mele pärrast on, U. w. Paul, 10, ja 20, salm. 5.

Risti õppetuse 2 õppetus.

Joann. 3, 16. Nenda on Jummal mailma armastanud, et temma omma ainofündinud poja on annud, et ükski, kes temma sisse ussub, ei pea hukka sama, waid et iggawenne ello temmal peab ollema.

3. Jeesus olli ilma pattota ja teggi meie heaks keik Jummalä tahtmist. Temma olli waene ja willets ja temma wagga ello
pid-

Piddi meile heaks õppetusse märgiks ollema. U. w. Paul. 11.

Ebr. 4, 15. Meile polle üslemat prestrit, kel ei peaks ärrast meelt ollema meie nõddruste pärrast, waid, kes keikis on kiusatud, otsego meie, siiski ilma pattota.

4. Ja wottis ka kibbidaste kannatada ja risti surma surra, keikide innimeste pattu eest, et temma neid piddi Jummalaga lepytama ja pattust peästma. U. w. Paul. 14.

Ebr. 5, 7. — Sesamma on ohwrinud omma lihha: päiwil palwesi ja allandikkuid pallumisst wägga sure kisse damisse: ja silma weega ja temma palwed on ka kuulnud. — Ja kui temma keik sai lõppetanud, on temma keikile, kes temma sanna kuulwad, iggawesse õnnistusje saatajaks sanud.

5. Selle kannatamisje ja surma pärrast same meie Jummalaga armo, pattude andeks andmist ja iggawesse ello lotust.

2 Kor. 5, 21. Jummal on tedda, kes üh hestki pattust ei teadnud, meie eest, patto õhwrisk teinud, et meie piddime Jummalaga õigusses sähia temma sees.

Rom. 3, 24. Meid moistetakse temma armust õigeks, ilma, se ärralunnastamisje läbbi, mis Kristusse Jeesusse sees on.

6. Se on, Jummal ei tahha meid mitte nuhhelda meie patto pärrast, kui meie Jeesus-

susse peäle lydame, pattust pörame, patto wasto panneme ja waggaste ellame. U. w. L. 43, 5:7.

7. Jesus tousis kolmandamal päwal surrust ülles ja tinnitas selle läbbi omma õppetust ja meie lotust. U. w. Paul, 17.

I Koor. 15. Keik se peatük.

8. Jesus läks jälle omma taewa taggast ja on meie seäl eestkostjaks.

Rom. 8, 34. Kristus on se, kes on surmud ja mis weel ennam on, kes ka on ülles ärratud, kes ka on Jummal parramal pääl ja meie eest pallub.

9. Taewast andis temma ka pühha waimo omma Jüngrittele, et nemmad sedda selgeminne temma armo õppetust pidhid kulumata. U. U. Paul, 13, salm 3:5.

10. Jummal tahhab, et meie omma dnisteggiast süddamest peame armastama, temma armo õppetust wastowotma ja selle järrel omma pattust ello parrandama.

Wilib 2, 10:11. Jesusse nimmet peawad ennast niikutama keik nende põlwed, kes taewas ja ma peäl ja ma al on ja keikide keel peab ülles tunnistama, et Jesus Kristus on se Jossand, Jummal Josa ouks.

11. Sest Jesus Kristus tulles wiimsel päwal taewast, kōhbut moistma ellawatte ja furnutte peäle. Siis saab igga mees kätte,
mis

mis ta ihhus on teinud, olgo hea, ehk furri.
U. w. Paul. 17. salm. 4: 6.

2 Kor. 5, 10. Meie peame feik awwalik-
kufs sama Kristusse kohto järre ees, et iggaüks
peab sedda möda sama kui temma ihhus on
teinud, olgo hea ehk furri.

Apost. Tegg. 17, 30 = 31. Jummal kulumab
niüd feifile innimestele feifis paikus, et nem-
mad peawad meelt parrandama. Sepärrast, et
temma ühhe päwa on seädnuud, millal ta mail-
ma peäle tahhab kohbut moista digusses, ühhe
mehhe läbbi, kedda temma seks on seädnuud.

VI. Digest ussust ja waggas- dussest.

1. Kes sest õiget kasso tahhab sada, mis
Jesús meie eest on teinud ja kannatanud,
se peab tedda ommaks Õnnisteggiaaks was-
to wotma, süddamest temma peäle lootma,
feik temma tootusse uskma, omma meelt
ja pattust ello parrandama ja temma õp-
petusse järrele waggaks minnema. U. w.
Paul. 12. salm. 3

Mark. 1, 15. Parrandage omma meelt ja
uskuge armo õppetust.

2. Jesusse peäle lootma, se on temma õp-
petust tõeks piddama ja kindlaste uskma
et temma Jummalast tulnud ja meie lun-
nastaja on, kes meie assemel feik Jum-
mala

mala käsitud täieste on piddanud ja meie eest on surnud.

3. Se, kes sedda diete ussub, se peab ka omma meelt ja keit omma pattust ello parandama, nenda kui armo õppetuse käsib.

U. w. Paul, 11. salm. 4: 7.

Lie 2, 11: 14. Jummal arm, mis õnnistust satab, on ilmunud keitile innimestele ja puhastab meid, et meie peame ärrasalgama Jummalis kartmata ello ja ilmalikkud himmid, se peame moistikkule ja diete ja jummalakartikkuld ellama se sinotfes ma ilmas, ja võtma sedda õnnist lotust ja se sure Jummal ja meie õnnisteggia Jesusse Kristusse au ilmumist, kes iseenest meie eest on annud, et ta meid piddi lunastama keiget illeohrust ja puhastama eneselle isit rahwaks, mis ussin on hea rõle!

4. Seis tahhab Jummal isse abbits olla ja omma pühha waimo meile anda. U. w. Paul. 13. salm 6.

Lut. 11, 13. Issa, kes taewas on, annab pühha waimo neile, kes tedda palluwad.

Kristi õppetusse 3 õppetus.

5. Sesamma pühha Waim annab armo õppetusse läbbi õiget usku, kindlat lotust, tõssist meleparrandamist, teeb meid waggaks ja kinditab meid keige hea sees. U. w. Paul. 43. salm 6.

Joan. 16, 13. Kui temma, se tõe waim, tük-
leb, se juhhatab teid keige tõe sisse.

Rom. 8, 14. Ni mitto kui Jummal wai-
mo läbbi juhhatakse, needsinnatsed on Jumma-
ja lapsed.

6. Algga meie peame ka armo õppetust
diete õppima, tähhele pannema ja meles
pidama. II. w. Paul 13. salm. 4 = 6.

Luk. 11, 28. Onsad on need, kes Jumma-
la sanna kuulwad ja sedda tallele pannewad.

7. Keik, mis meie head teme, keik head
mõtted, waggad himmud ja nõud on püh-
ha Waimo tõ. Sest temma walgustab ja
pühhitseb meid.

Wil. 2, 13. Jummal on, kes teie fees
teeb, et teie tahhate ja woite tehha temma hea
melepärrast.

8. Se on temma kes sadab head mõtted
himmud ja nõud meie süddamesse, et õppi-
me Jummalat ja isseennast diete tundma
ja omma pattust meelt ja ello parrandama.

9. Mele parrandamine, ehk pattuste
põõrmine, hakkab sest, et pattune inni-
menne omma süddant ja selle kurjad wiisid
ja kombes läbbi katsub, omnad pattud
tunneb ja nende pärrast mures on. II. w.
Paul. 43. salm. 2.

Jer. 3, 13. Õppi tundma omma wille kohhut.

et sa Jehowa omma Jummalala wasto olled ülleastunud.

10. Ta hakkab siis furwaks minnema, et temma omma head Jummalat on wihhas-
tanud ja isseennast õnnetumaks teinud
patto lähbi. U. w. Paul. 43. salm 3. 4.

Laul. 51, 19. Jummalala meelepärallised oh-
wid on üks rõhbutud waim ja rursuks pef-
tud waim, üht rõhbutud ja rursuks pefstud
süddant ei laida sa mitte, Jummal!

11. Ta otsib siis armo ja tulletab mele
Jesusse lunnastamist, ussub temma too-
tussed ja rõmustab ennast ommast õnnis-
teggiaist. U. w. Paul. 43. salm, 5.

1 Tim. 1, 15. Ustaw on se sa nna ja feige
wastowotmisse wäärt, et Jesus Kristus on
tulnud ma ilma sisse, pattused õnsaks teggema.

12. Ta lubbab nüüd ennast omma õnnis-
teggiale, wottab tännoga temma õppe-
tusse järrel ellada ja wõtleb patto was-
to feigest wäest. U. w. Paul. 40. salm. 3.

Rom. 6, 2. Kes meie pattule olleme ärrasur-
nud, kuidas peame meie weel selle sees ellama?

13. Temma lähbeb pääw päwalt kindla-
maks ommas ussus ja lotusses, parran-
dab ikka omma ello-wistid ja kumbed, Jum-
mala sanna järrel, nouab ikka ennani head,
ja wihkab kurja.

14. Gest tunnukse selgeste, et temma pühhas Waimust töeste on parrandatud, ueste sünnitud ja pühhitsetud. Ja siis on temma wast õige risi-inimenne.

Matt. 7, 17. Hea vu kannab head wilja.

15. Se on siis se õige usk, kui meie Jesusse, omma õnnistegia peäle, diete lodame, agga nenda ka ellame, kui temma meid on õppetanud.

Jak. 2, 17: Usk, kui temmal ep olle tegusid on isseenneses surnud.

16. Se keige üllem Jummalala ja meie õnnisteggia käsk on se: Sinna pead Jõsandat, omma Jummalat armastama keigest ommast süddamest, ja keigest ommast hingest, ja keigest ommast wäest, ja omma liggimest, kui isseennast. Mat. 22, 37.

Rom. 13, 10. Armastus on kässo täitmine.

VII. Gest, mis meie kobbus on Jummalala wasto.

1. Kui meie tahhame sedda tehha, mis meie kobbus on Jummalala wasto; siis peame tedda ja temma sanna ikka selgeminne õppima tundma.

Kol. 1, 10. Kaswage Jummalala tundmisses.

2. Meie peame tundma, et Jummalameie

meie üllem, meie õige Jēsand ja kohto-
moistja on; agga et temma ka meie Jē-
sa ja feige surem heateggia on. Selle läb-
bi same meie ikka targemaks ja õnsamaks.
U. w. Paul. 5. salm. 1:3.

3. Sedda wissi õppime Jummalat armastama. Sest ta lähhab meie melest kalliks ja armsaks ja meie tunneme rõõmu, temma peäle mõtteldes. U. w. Paul. 1.

Paul. 73, 25 = 26. Kes on mulle taewas armsam, kui sinna? Kui ma sinna jures olen, ei hinnusta ma ühtegi siin ma peäl. Kui mo lihha ärralõppeb ja mo südda ka, siis olet sa Jummal, mo süddame taljo ja mo ossa iggawest.

4. Jummalat armastame meie siis süddamest, kui hea melega tunte mis temma mele pärrast on.

Joan. 14, 23. Kes mind armastab, kii-
se peab ka minno sanna.

1 Joan. 5, 3. Se on Jummal armastus, et meie temma käesjo sanna peame.

5. Meie peame tundma, et Jummal meie feigeüllem waiitseja on, ja et meie hõpis temma al olleme, ja temma käest feik armust same. Se on, meie peame allaudik-
tud olla Jummal wasto. U. w. Paul. 3.
1:23.

1 Kor. 15, 10. Jummal armust ollen minna, mis ma ollen.

6. Waggade laste wiisil peame ennast hoidma, et meie Jummal meelt ei pahanda, Se on, meie peame Jummalat kartma. u. w. Paul. 6. salm. 3.

Matt. 1, 6. Does auustab Jsa ja sullane omma Jsandat. Kui minna nüüd Jsa ollen, kus on minna au? Kui ma Jsand ollen, kus kartus mo eest?

7. Meie peame saama kuselekkud ollema. Sest meie olleme Jummal lapsed ja allamad; meie peame keik teggema Jummal melepärast, sest, et temma jedda käsib ja tahhab. 1 Joan. 5, 3. u. w. Paul. 7. salm. 4.

1 Mos. 39, 9. Kuida peaksin ma sedda suurt kurja teggema ja Jummal wasto patro teggema?

8. Sest keik, mis Jummal käsknud, on meite õnneks ja keik, mis temma on keelatud, se teeb meid õnnetumaks. u. w. Paul. 7. salm. 2.

Jes. 48, 17-18. Minna ollen Jehowa so Jummal, kes sind õppetab sinno kassuks kes sind juhatab senna teie, mis ja pead kätima. Oh! et olleksid mo käskud täpsele pannud! Siis olleks so rahho olnud, kui jõggi, ja so õigus kui merelaened.

9. Keif, mislmeil on, sedda same meie Jummalast armo parrast. Sest peame tedda kiitma ja tännama, se on, üllestunnistama, et meie keif Jummala armust same. U. w. Paul. 2.

1 Tess. 5, 8. Tännage keige asja eest. Sest se on Jummala tahtminne. Ew. 5, 19.

10. Keif sedda, mis Jummal meile annab, sedda peame hästi ja temma mele parrast pruukima. Sest se on se keigeparrem tänno. U. w. Paul. 25 ja 28.

11. Meie peame Jummala peäle lootma, se on kindlaste uskma, et temma meid tahab ja woib aidata, kui meie agga teme, mis meie kohhus on.

Paul. 37, 5. Wata 63 lebbe küsjes.

12. Meie peame sellega rahhul ollema, mis Jummal meile annab ja mis ta peäle panneb; ei pea mitte nurrisemma, waid peame ka hädda aial kannatlikkud ollema. U. w. Paul. 24 ja 23.

1 Petr. 5, 6. Allandage ennast Jummala wäggera läe alla, et temma teid woiks ülendada digel aial.

Mat 20, 15. Eks mul olle lubba minno ommaga tehha, mis minna tahhan? Eks ons sinno meel pahha, et minna hea ollen.?

1. R ä s k.

13. Wallet ei pea meie ial räkima, sest Jummal wihkab keik wallet je walleräkiaid ei salli temma mitte. U. w. Paul. 7 ja 8.

Laul. 5, 7. Jummal hukkab neid ärra kes wallet räkivad. Lark. 1, 11. Wallelik su rik- kub hinge ärra.

14. Wanduda sünnib agga süis. kui koh- to- wannemad sedda käskwad ja peäle pan- newad.

Ebr. 6, 16. Wanne teeb keige wastoräkimis- se peäle otsa kinnitamisseks.

15. Ilma asiata, ehk keige tühja asia ju- res ei pea ial wanduma. Needma ja wan- duma on ütlematta suur ja raske pat. Sest sega teotakse Jummalat ja temma sanna.

Mat. 5, 33-37. Minna ütlen teile, et teie koggoniste ei pea wanduma. Teie kõnne olgoz Jah, jah, ei mitte, ei mitte, mis ülle sedda on, se on sest tiggedast.

Rom. 12, 14. Önnistage ja ärge wanduge mitte.

2. R ä s k.

16. Et keik meie õn on Jummalat käes, süis peame tedda ka palluma, kui meil mid- dagi tarwis lähhäb, ehk kui häddast tab- hante peästetud sada.

Mat. 7, 7. Palluge, süis peab teile antama.

Mat. 6, 5-15.

17. Moistlikkult ja targaste peame palwet teggema selle lotussega: et Jummal wisist annab, mis meil hea on.

Jak. 1, 6. Kes pallub se pallugo ustus.

Jak. 5, 16. Uhhhe diige innimesse palwe makfab paljo.

Jak. 4, 3. Teie pallarte, ja ei ja mitte, separest, et teie pahhaste pallute, nenda et teie sedda omma himmude sees wostfite kullutada.

18. Sellega, mis Jummal annab peame rahhul ollema ja uhtegi ennam himmusta ma. U. w, Paul 24.

1 Kor. 15, 10. Jummal armust ollen minna, mis ma ollen, ja temma arm epolle mitte kuhhine olnud minno wasto.

19. Waimolikuid andid, mis hinge onnistusseks tarwis lahhawad, peame keige ennamiste Jummalalt palluma. Siis antakse pealegi ka ihho tarwidust.

Mat. 6, 33. Moudke esfite Jummalalt rikki ja temma digust; siis sedda keik peab teile pealegi antama.

20. Jesusse nimmel, se on temma õppetusse järrel ja lotes temma peale, peame palluma.

Joan. 16, 4. Mis teie ial Jhsalt pallutemino nimmel, sedda annab temma teile.

21. Kui meie nenda Jummalat pallume, siis

siis tabhab Jummalal meie palwet kuulda, ja anda, mis meile tõeste tarwis läbbab ja hea on, kui ta agga näab, et meie ka teme, mis meie kohhus on.

1 Joan. 5, 14. Se on julgus, mis meil on temma pole, kui meie midagi pallume temma tahtmissse järrele, siis kuleb temma maid.

22. Kui Jummalal meie palwette järrel ei te, siis on se meile tähheks, et meie rummalaste sedda olleme pallunud, mis meile, ehk teistele kassuks ei tulle: Sest temma annab agga sedda, mis teikile kassuks on.

Jak. 4, 3. wata 79 lehhe küljes.

23. Omma palwettega peame Jummalal ka kirrikus koggodussega auustama. Sest koddo ja kirrikus peame Jummalal sanna õppima ja mele tulletama, ja teine teise eest palluma.

Ebr. 10, 24. 25. Pangem teine teist tähhele, et meie teine teist armastame ja heateggude pole kihbutame. Ja ärge jätke mahha omma koggodus, nenda kui monnel se wiis on, waid maenitsegem teine teist.

3. Käsk.

24. Mis meie omma Jummalal ükskord olleme lubband, sedda peame piddama.

Laul. 50, 14. Kassu ärra selle keigelõrge male ommad tootussed.

VII. Sest mis kobbus on isse
enne se wasto.

1. Jummal tahhab, et meie ka isseennast
peame armastama, se on, et meie moistlik-
kult se eest peame murret kandma, et meie
käsfi woiks hästi käia.

Ev. 5, 29. Ükski ep olle omma ennese lihha
wihkanud, waid temma toidab ja hoiab sedda.

2. Keige ennamiste peame omma hinge
eest murretsema, et ta saaks moistlikkaks,
targaks, waggaks ja õnsaks. u. w. Laul. 25.

Mat. 16, 26. Mis kasso on innimesel sest, kui
temma keit se mailma kasuks saaks, agga om-
ma hingele kahjo teeks, ehk mis lunnastamis-
se hinda woib innimenne anda omma hinge eest?

3. Ka ihho ello üllespiddamisse, peatois-
dusse ja terwisse eest peame murret kandma.

4. Liajomisse ja prassimisse eest, roppo
himmo ja horusse, lia murre ja wihha eest
peame ennast hoidma, sest et need terwist
riffuwad ja ello päwad lühhendawad. u.
w. Laul. 26 ja 28.

5 ja 6 Käsk.

Ev. 5, 18. Urge joge ennast täis wina; kust
üks õnneto ello tulleb.

Kal. 5, 19-21. Uwwalikud on lihha teud,
mis en need sinnatsed; Abbiellorikminne, horus,
rojus

rojus, kimalus, wodra Jummalä tenistus,
 nohdus, waen, riud, kadde wihha, wihhastelle-
 missed, riidlemissed, lahtumissed, seggas döp-
 petussed, kaddedus, tapmissed, liig jeminne,
 prassiminne, ja mis nende sarnatsed on, mis
 minna teise ütlen, nenda kui minna ka enne ollen
 ütelnud, et need, kes nisuggust tewad, ei pea
 mitte Jummalä riki pärrima.

Rom. 13, 13. Ellagem aufaste, kui päwa
 aial, ei mitte prassimisfes, egga liajomisfes, ei
 mitte abbiello ärrateotamisfes egga kimalus-
 fes, ei mitte ridus egga kaddedusfes.

Rot. 3, 18. Kui tegi Jummalä templi ärra-
 rikku, tedda tahhab Jummal ärrarikkuda, sest
 Jummalä tempel on pühha, se ollete teie.

5. Meie peame ka hoolt kaudma, et meil
 ikka on, kust meie ommadega wõime ellada;
 egga rahha, ahnusse ja sitkusse eest peame
 ennast hoidma. U. w. Paul. 28.

1 Tim. 6, 10. Rahha ahnus on keikide kurja-
 de asjade juur.

Luk. 12, 15. Katske ja hoidke ennast ahnus-
 se eest; sest ükski ei ella ommast warrandusfest se
 läbbi, et temmal wägga paljo on.

6. Eööd peame teggema ja illusfaste hoid-
 ma, mis Jummal meile annab, ei pea om-
 ma warra pillama egga omma peatoidust
 raihkama. U. w. Paul. 27.

2 Tess. 3, 12 = 12. Meie kufeme, et monningad

teie seas ilma hea wisita ellawad ja ei te mitte tõdd waid atawad tühjad asjad tagga. Agga nisuggused kässime ja maenitsime meie omma Issanda Jesusse Kristusse läbbi, et nemmad waiksel wisil tõdd tewad ja omma enneste leiba peawad söma.

Op. San. 23, 21. Lakkuja ja prassia saab waeseks ja tukkuminne teeb, et peab ridi hilpu selga pannema.

Op. San. 6, 9-11. Kui kaua olled sinna maas, sa laisk? millal sa tahhad ülestousta ommast maggamisest? Tahhat sa weel nattuke maggada, nattuke tukkuda, nattuke maas seista, käd ühhes kous? Siis tulleb waesus so kätte, kui jalkamees, ja so tühhi, kui kilpiga mees.

7. Wahhette wahhel woime ennesel ka rõmo otsida; agga nisuggust rõmo, mis ilma pattota siunib pruvida.

Wil. 4, 4. Olge ikka rõdmsad Issanda sees; ta ütlen minna olge rõdmsad.

1 Joan. 2, 16-17. Keik mis mailmas on, lihha immo, ja silma himmo, ja ello kõrgus ei olle mitte Issast, waid se on mailmast, ja mailma lähhab hukka ja temma himmo; agga kes Jumala tahtmist teeb se jääb iggaweste.

8. Meie hea auus nimmi peab mu rahwa es laitmatta ollema, siis kõlbame sedda enneminne head teggema. Se pärrast ei pea se mitte meie melest üks keik ollema mis inuimesed meist rakiwad; waid meie peame

me sedda noudma, et nemmad head meist
woiksid rákida.

Wil. 4, 8. Mis tdsfine on, mis auus, mis
dige, mis kassin, mis lobbus, mis hea on kuul-
da, mis úks hea kombe ja mis kitusse wáart on,
se peále móttelge.

Dyp. San. 10. Selle mállustus, kes dige on,
jááb dnnistamisfeks; agga dálatte nimmi
máddaneb árra.

Siraf 41, 15. Ratsu, et sa olled hea nimme
al, sest se jááb sulleüllemaks, kui tuhhat suurt
kuldwarrandust.

IX. Sest mis meie kóhhus on
liggimesse wasto.

1. Nenda kui meie isfeennast armasta-
me, nenda peame omma liggimest ka ar-
mastama.

Mat. 22, 39. Sa pead omma liggimest ar-
mastama, kui isfeennast.

2. Igga innimenne, kellel meie abbi tar-
wis lábháb, on meie liggimenne, olgo tem-
ma tuttau, ehk wodras, olgo sóbber ehk
waenlane.

Mat. 2, 10. Eks meil keifil ei olle úks issa?
Eks úks Jummal ei olle meid lonud.

Luf. 10, 29=39.

3. Meie armastame omma liggimest, kui
isfeennast, kui meie temmale ni paljo head

fowime, kui isseennestel, kui meie temma-
le keik sedda teme, mis meie nääksime, et
teised meile teeksid, ja kui meie sedda ei te
temmale mis meie ei tahha et meile peab
tehtama. U. w. Paul. 29.

Rom. 12, 15. Olge rõõmsad rõõmsadega ja
nutke nutjadega.

Mat. 7, 12. Keik, mis teie ial tahhate et in-
nimesed teile peawad teggema, nendasammo-
ti tehke ka teie. Se on se kääst ja need prohwetid.

4. Sesamma armastus liggimesse wasto,
kui ta armastussest Jummal ja Jesusse
wasto touseb, on se üllem asst Jesusse ar-
moõppetussest ja sest tunnukse, et meie tem-
ma Jüngrid ja järrelkäiad olleme.

Joan. 13, 34 = 35. Uut kääso- sanna annan
minna teile, et teie teine teist peate armastama,
nenda kui minna teid ollen armastanud, et teie
ka teine teist peate armastama. Sest sammast
tundwad keik, et teie minno Jüngrid ollete, kui
tell on armastus isfekerkes.

5. Armastus liggimesse wasto peab tõs-
sine ja selge ollema, se on, heast selgest süd-
dames tulles, ja peab sanuaga ja tõga
ennast wälja näitma.

Rom. 12, 9 = 10. Armastus ärgo olgo sal-
salik. Armastage teine teist ellaste, kui wen-
nad. 1 Kor. 13.

Zak. 2, 15 = 16. Kui üks wend ehk ödde al-
lasti olleks ja neile iggapäwane toidus puduks,
ja üks teie seas peaks ütlemä nende wasto: Min-
ge rahho sees ja sojendage ennast ja söge kdht
täis, agga teie ei anna neile mitte ello tarwidust,
mis olleks sest kasso ollema?

6. Liggimesse hing peab meile keigeenna-
miste kallis ollema. Meie peama tedda õp-
petama, nomima ja rõmustama.

1 Tess. 5, 11. Maenitsege ennast issekeskes
ja õppetage teine teist.

Zak. 5, 19 = 20. Wennad, kui kegi teie seast
tde tee peält ärraeksib ja kegi pörab tedda jälle
ümber tele, se peab teädma, et kes ühhe pattuse
temma eksitusse tee peält ümber pörab, se peäs-
tab hinge surmast ja kattab pattude hulka kinni.

7. Ka ihho polest peame temmale keik he-
ad teggema, temma terwisse ja hea põlwe
eest peame murret kandma ja kahjo eest
tedda hoidma, ni pea tedda mitte tapma,
egga waeseks peksma.

5 R ä s k.

Ebr. 13, 16. Urge unnustage mitte ärra head
tehha ja teistele jaggada, sest nisuggused õh-
wrid on Jummalä mele pärrast.

8. Keigeennamiste peame neid aitma,
les häddas ja willetsusses ellawad ja kui

meil kassinnaste joudo on, siis peame om-
metigi teiste hädda fergitame ni paljo,
fui ial woime. U. w. Paul. 32.

1 Joan. 3, 1.8. Urge armastagem mitte sanna-
ga, egga kelega, waid teoga ja tõega.

9. Sedda keif peame hea melega tegge-
ma, sest et Jummal sedda on kassnud. Meie
peame sepärrast ka warsti walmis ollema
fus meie abbi ial tarwis on.

10. Kes isseei wiitsi tööd tehha, pillutab
omma warra ja püab agga teiste warral
ellaga, se ey olle sedda wäärt, et meieted-
da aitame. Sella teme omma abbiga kahjo.

2 Tess. 3, 11; 12. wata 83 lehhe küljes.

2 Tess. 3, 10. Kes ei tahha tööd tehha, se ei
peagi mitte söma.

11. Rahho peab meile keifidega ollema.
Kiido ja taplemist ei pea risti-rahwa seas
ollema. Meie peame head sõbbrust teistega
yiddama. U. w. Paul. 32.

Gal. 3, 16. Kusfa kaddedust ja rido on, seät
on üks seggane ja selge pahha tö.

12. Sefs on tarwis, et meie uhke mele
eest ennast hoiame ja teisi ei põlga, kes ei
olle ni ausad, rikkad, ja targad, fui meie
ennast arwame ollewad.

Rom. 12, 16; 17. Urge noudke kõrki asjo,
fuid

Kuid heitke ennast allandikkude seltsi. Urge olge ennaste melest moistlikkud.

Gal. 5, 26. Urge olgem tühja au peäle ahned teine teist ärritades ja laetsedes.

Wil. 2, 3. Urge tehke ühtegi, ei rio egga tühja au pärrast. Waid arwage allandusse läbi teine teist üllemaks, kui isseennast.

13. Heamelelissed peame ollema, kes teine teisele järrele andwad ja ei lasse ennast keige tühja asja pärrast wihhale ärritada.

Kol. 3, 12, 13. Ehhitage ennast kui Jummalä ärrawallissetud, pühhad ja armastud süddamelikko hallastusse; allandusse; rassandusse; ja pitkamelega. Kannatage teine teisega ja andke teine teisele andeks, kui kellelgi on middagi kaebamist teise peäl. Kui Kristus teile ka on andeks annud, nenda tehke ka teie.

14. Omma wihhameestelle peame südda, meist andeks andma, nenda kui Jummal meile andeks annab. Meie ei pea ial kurja kurjaga tassuma, waid heaga: Ei peage kurja sowima neile, kes meid wihkawad, waid peame neile keik head teggema ja Jummalat Palluma, et temma neile andeks annaks ja neid õnnistaks. U. w. Paul. 31.

Kol. 3, 13. wata ülles sellesamma lehhe küljes.

Mat. 5, 44, 45. Armastage omma wihhamehhed, õnnistage neid, kes teid ärrawannuwad,

tehke head neile, kes teid wihtawad ja palluge nend
de eest, kes teile liga tewad ja teit takka kiusawad.
Et teie woiksite sada omma issa lapsiks, kes tae-
was on; sest temma lassseb omma päikest kurjade
ja heate ülle tousta ja lassseb wihma sad dada di-
gebe ja üllekohtuste peäle.

15. Olleme meie teissi wihtastanud, siis
peame andeks palluma ja hea melega seda
da tassuma, mis meie neile kurja ehk kah-
jo olleme teinud.

Mat. 5, 23 & 24. Kui so mele tulleb, et sinno
wennal middagi on sinno wasto, siis minne ja
leppi omma wennaga. Olle pea heameleinne
omma wihta mahhe wasto, kuni sinna tem-
maga tee peäl olled.

16. Keige nisuguste heade kombette sees
peab meil õige tõssine ja selge meel ollema.
Meie ei pea teistwisi räkima ehk teggema,
kui meie süddame mõtted ja nouud on.

Ev. 4, 25. Jätke walle mahha ja räkige tõe
iggauks omma wennaga, sest et meie teine teise
liikmed olleme.

17. Eiial pea wallet räkima omma liggi-
mässe peäle, ei kurie kõnneid temma peäle
tõstma, egga tedda petma.

8. R ä s k.

Jal. 4, 11. Urge kandle keelt teine teise peäle,
wennad. Kes wenna peäl keelt kannab ja omma

wenna peäle kōhbut moistab, se kannab keelt kāsso peäle ja moistab kāsso peäle kōhbut.

18. Siiski ey olle tarwis, et meie keik peakšime üllebrāfima, mis meie teama tōšsi ollewad, kui agga teistele sest ei tulle kahjo, et meie wait olleme.

Joan. 2, 24. Jesus issi ei uskud ennast mitte nende kätte, et ta keik ärra tundis.

19. Kui liggimenne on ilma süta, siis peame temma eest kostma; kui ta kōggemat, ta on eksinud, siis peame tedda wabbandama. Kui se alles kahhe wahhel, kas temma pahha on teinud, siis peame sedda heats kōnama.

Kor. 13, 47. Armastus on pitka meelinne ja näitab omma heldust illes. Temmal ei olle rõms üllekōhtust, agga tō värrast on temma teistega rõõm. Temma sallib keik, ta lotab keik temma ussub keik. Armastus ei wāssi ial ärra.

20. Armastus tahhab, et meie iggamehhele anname, mis temma kōhhus on, ja temmale jättame, mis temma pärralt on. U. w. Paul. 30.

7. Käsk.

Rom. 13, 7:8. Siis tassuge nāid keikile, mis teie kōhhus on, maksso, kellel maksso, tollis rahha, kellele tolli rahha, kartust, kellele kartust, au, kellele au tulleb anda. Argo olgo teile ühtesgi wōlga ühhegiga, kuid et teie teine teist armastate.

tate. Sest kes teist armastab, se on kasko taise este taimud.

21. Keif wargust ja pettust on Jummal wägga kelanud ja temma ei anna nisuggust patto andeks, enne kui keif on taggasi maksitud ehk tassutud. U. w. Paul. 30.

Esef. 33, 15. Kui se däl annab panti taggasi ja tassub jälle mis ta on risunud siis peab ta ellama. Luk. 19, 2 & 10.

22. Ei meie peagi sedda himmustama mis liggimesse pärralt on, egga kaddebad ollema, kui temmal ennast on, kui meile. U. w. Paul. 29.

9 ja 10 Käsk. Luk. 19, 2 & 10.

Dpp. San. 14, 30. Kaddebus on mädda lufontide sees.

23. Meeste ja naeste rahwas peawad teine teiseiga ümberkäies kassinad ja puhtad ollema, mõttele, sannade ja teggude sees. Nemmad peawad roppo himmo wasto pannema, roppo ja hora ello eest ennast hoidma. Sest et horus, rojus, kimalus wägga hirmsad pattud on. U. w. Paul. 26.

6. Käsk.

Em. 5, 3' 5. Horajat ja keif rojastus ja ahnus olgo nimmetamatta teie seas, nenda kui pühadelle sünnib. Ja häbbematta tõ ja jolle kõnne ehk

ehk naljameelminne, mis ei sünni. Sest sedda teas te teie, et ei ühhelgi horapiddajal ep olle pärris mist Kristusse ja Jummalas rikis. Ükski ärgo petko teid tühja sannadega, sest nende asjade pärrast tulleb Jummalas wiha sanna kuulmat ta laste peäle.

24. Omma usso ja hea kombettega peame teistele head õppetusse märki andma.

Mat. 5, 16. Teie walgus paistko innimeste ees, et nemmad teie head teud näwad ja auustawad teie Issa, kes taewas on.

Ebr. 10, 24. PANGEM teine teist tähhele, et meie teine teist armastusse ja hea teggude pole tihhutame.

Mat. 18, 7. Hädda ma ilmale pahhandus te pärrast. Hädda selle innimessele, kelle läbhi pahhandus tulleb.

X. Mis nende lohhus, kes issefests ellawad.

1. Omma isamaad peame meie armastama, sest et meie seal olleme sündinud ja ülleskaswatud: kui truid allamad peame meie seal ellama ja üllematte sanna kuulma.

1 Petr. 2, 13. Heitke ennast leige innimeste seadmisse alla Issanda pärrast, olgo kunninga, kui ülema alla, ellik pealikutte, kui nende alla kes temmasti on läkkitud, kurja teggiattele kül nuhtlusseks, agga heateggiattele litusseks.

2. Keif, mis meie Issamaa heaks on seätud, ehk weel seätakse, sedda peame illusaste piddama. Sepärrasti peame kirriks, kolide ja waeste üllespiddamisse ja keige mu hea seadmisse tarwis hea melega omast andma.

Jer. 29, 7. Noudke sedda mis selle linnale heaks tulleb, kuhho ma teid lastnud ärrawia ja paluge selle eest Jehowad, siis on ka teile hea põlli.

3. Ülleamad on Jummalast pandud ja on meile kaitssiaks, et meie rahhoga woime ellada. Sedda peame tännoga moistma, nende sanna kuulma ja nende eest Jummalat palluma.

Rom. 13, 1-2. Igga hing heitko ennast ülle matte alla, kellel keige ülle me lew ald on, sest ülle mad ep ollo muido, kui Jummalast. Agga kes ülle mad on, need on Jummalast seätud. Kes nüüd ülle matte wasto panneb, se panneb Jum mala wasto.

4. Keif maksso, mis on seätud, peawad al lamad truiste maksma, mitte petma, egs ga nurrisema.

5. Perrewannemad peawad ommad orjad armastama, diget toidust ja yalka neile andma ja head oliema nende wasto, kes neile tööd tewad.

Kol. 4, 1. Jõsandad tehke sullastel, mis dige ja mis kõhhus on, ja teadke, et ka teil Jõsand on taemas.

Jak. 5, 4. Wata nende tõteggiate palk, kes teie maid on ärraleifanud, mis teiest on kinnipetud, se küssendab ja leikajatte küssendamised on tulnud wäggede Jõsanda kõrwatte ette.

6. Kes teisi teniwad need peawad truiste tenima, sanna kuulma ja mõtlema, et Jummal nende waewa tahhab taõsuda.

Ev. 6, 5=8. Teie sullased kuulge nende sanna, kes teie Jõsandad on lihha polest, kartusse- ja wärristussega omma süddame waggadusse nenda kui Kristusse sanna. Ei mitte silma kirjaks tenides, kui need kes innimeste mele pärrast püüwad olla, waid kui Kristusse sullased, kes Jummal tahtmist süddamest tewad, kes heal meel Jõsandat teniwad, ja mitte innimesi.

Mat. 25, 21. Sinna hea ja õutaw sullane, sinna olled ülle piõko ustaw olnud, minna tahhan sind ülle paljo parna. Minne omma isfanda rõmo siõse.

7. Abbiello rahwas peawad teine teist kindlaste armastama ja aitma ja ei ial teine teist mahha jätma. Nemmad peawad ühhes tõõd teggema, ühhemelelissed olla ma ja rahho sees teine teisega ellama.

6. R ä s t.

Ev. 5, 33. Jõgäüks armsatago omma naest
kut

kui isseennast. Agga naene katsko, et ta mostaks meest karta.

8. Lapsi peab moistlikkult ihho ja hinge polest kaswatama, et nemmad õppiwad Jummalat ja temma sannu tundma ja armastama, waggaste ellama ja keifipiddi wisi parrast ollema.

Em. 6, 4. Teie isjad kaswatage ennaste lapsi karristamises ja Issanda maenitsemises.

9. Lapsed peawad hea kaswatamisese eest omma wannematte sanna kuulma, ja tänno- ga neid auustama ja neile rõõmu teggema.

Em. 6, 1-3. Lapsed kuulge omma wannematte sanna Issanda sees, se on dige. Auusta omma isaja emma, se on esimenne kässo : sanna tootusfega, et sinno käsfi hästi käib ja sinno kaua ellad ma peäl.

10. Õppetajad peawad armo õppetust truiste kuulutama, isse waggaste selle järrel ellama ja isseennast ja ommad kuuljad püüdma õnsaks tehha

1 Tim. 4, 16. Panne tähhele isseennast ja sedda õppetust ja kindlaste senna sisse; sest kui sa sedda teed, siis woid sa isseennast ni hästi, kui neid, kes sind kuulwad, õnsaks tehha.

11. Kuuljatte kobbus on, et nemmad omma õppetajatte sanna kuulwad, neid armastawad ja neil toidust andwad.

Ebr. 13, 17. Kuulge ommad juhharajad ja wõrke nende sanna. Sest nemmad walwawad teie hingede eest, kui need, kes wastust peawad andma, et nemmad sedda rõmoga tewad, ja ei mitte õhkaes, sest teile ep olle sest kasso.

1 Kor. 9, 14. Issand on seädnud neile, kes armoõppetust kulutawad, et nemmad armoõppetustest peawad ellama.

12. Ommad head sõbbrad peame kalliks ja armjaks piddama, ja heateggiattel tännafikud ollema.

Opp. San. 17, 17. Dige sõbber armastab iggal aial.

13. Ka weisteke peame õigust teggema. Ei pea mitte lojust sõmata piddama, ei ilma aego weksma egga ülle joudo waewama. Sest ta on ka Jummalala loom.

Opp. ram. 12, 14. Üks õige teab omma lojusse hinge waewa.

Keige nisugguste hea kombette sees on Jesus meile tähte jätnud, et meie temma jälgede sees peame käima. Teme meie sedda, siis olleme Jesusse järrelekäiad ja tõssised ristiinnimesed.

XI. Ristirahwa õnnistusfest siin ellus ja pärrast surma.

1. Kui meie sedda wisi tõssised ristiinnimesed olleme ja Jummalat ja omma lig-

gimest t'west armastame, siis ellame jo siin ma peäl rahho- ja rõmoga. U. w. Paul, 21

1 Petr. 3, 10-11. Kes omma ello rahhab armastada ja head päivi nähha se p'drigo en- nast k'urjast ärra ja tehko head, temma otsigo rahho ja noudko sedda tagga.

2. Jummal pühha Waim kinnitab meis le siis armoõppetusse läbbi, et meie Jum- mala lapsed olleme, ja et meil pattude an- deks andmist on; sest et meie Jesusse, omma õnnisteggia, peäle lodame, omma meelt olleme parandanud ja nenda ellame kui Jesus isse on käsknud.

3. Meie olleme siis wägga õnsad inni- mestsed. Sest meil on Jummal- ja inni- mestega rahho ja hea süddame tunnistus ennese sees. U. w. Paul, 13.

Rom. 8, 15-16. Teie ep olle sanad sullase põlwe waimo, et teie peaksite k'artma, waid lap- se põlwe maimo, kelle läbbi meie k'issendame: Abba J'ssa. Sesamma waim tunnistab meie waimoga, et meie olleme Jummal lapsed.

4. Ehk siis Jummal ka wahbest omma hea targa nou järrel willetsust ja hädda meie peäle panneb; siis woime Jesusse armo õppetusega ennast rõmustada. U. w. Paul, 2, salm. 4.

Rom 8, 28. Meie teame et keik heaks tuleb, neile kes Jummalat armastavad.

5. Jummal mõtleb siis ka armoga meie peale, kergitab ja vāhhendab meie hadda ja aitab sedda kanda.

Rom 8, 35-38. Jes 49, 14-16.

Jes 54, 7-10. Ma ollen sind ürrikesse filmapiikmisse aia mahha jätnud, ja sure hallastussega tahhan ma sind kogguda. Kūl mēed liikuwad ja mēe kinkud kōikuvad; agga minno heldus ei pea mitte sinnust likua, egga mo rahho seādus kōikuma, ütleb Jehowa so hallastaja.

1. Kor. 10, 13 Jummal on ustaw, kes teid ei lasse kiusata enam, kui sadate kanda waid tahhab teige kiusatussega ka sedda otsa tehha, et teie sudate kanda.

6. Surmas on meile se lotus, et meie teigest hāddast peāseme ja iggaweste õnne saaks same. U. w. Paul. 38 ja 39.

Rom. 8, 17-18. Olleme meie lapsed, siis olleme meie ka pärriad, ni hāsti Jummalala pärriad, kui Kristussega pärriad, kui meie temmaga kannatame et meie ka temmaga auu sisse same. Sest minna arwan, et sellesinnatse aia kannatamissed ep olle ühtegi wāärt selle auu wasto, mis meile peab ilmutadama.

7. Sest iggawest ello on Jesus meile tootanud ja sedda woime meie taie lotussega ka sepārrast wadata, et Jummal siin ma
 2 peal

peäl weel täieste ei tassu, mis hea ehk kur-
ja innimesse tö wäärt on.

Rom. 2, 6. Jummal maksab igga mehhel
teimma teggude järrel.

2 Tim. 1, 10. Jäms Kristus on surma kau-
tanud ja ello ja hukka minnematta põlwe wals-
ge ette tonud.

8. Meie peame keik surrema. Agga
hing ei surre, waid ihho. Ding jääb ella-
ma ja lähhäb kohhe senna rõmo ehk wallo
paika, sedda möda, kui ta ihhus on teinud.
U. w. Laut. 17. salm. 6.

Ebr. 9, 27. Innimestele on seätud ükskord
surra, agga parrast sedda kohhut.

Luk. 16, 22 = 23.

9. Wiimisel päwal touseb ihho ka surnust
ülles. Jesusse Kristusse sanna peäl; agga
mitte eunam ni többine ja waewalinne ja
surretik, kui ta siin on olnud; waid paljo
ausam ja waimolikko kombettega ehitud.

1 Kor. 15, 43 = 44. Kadduwäs põlwes kül-
watakse ihho, hakkaminnematta põlweks ärra-
takse ülles. Nuta külwatakse, wäes-ärratakse ül-
les. Üks lihhatik ihho külwatakse; üks waimo-
lik ihho ärratakse ülles.

10. Need innimesed, kes wiimisel päwal
weel ellawad, need sawad ellawast mudetud

1 Kor. 15, 51. Ei meie kül keik ei lähhä
maggama, agga mid keik peab mudetama.

11. Jeesus moistas siis kõhnut ellawat-
te ja surnutte peäle, innimeste mõttede
sannade, ja teggude peäle. Siis saab
iggamees kätte mis temma wäärt on.

Kooguj. 12, 14. Jummal wiib keik, mis
tehtud, kõhto ette ja keik, mis sallaja, olgo se
hea ehk kurri.

Rom. 2, 16. Kui Jummal innimeste sallaja
tõ peäle Jeesusse Kristusse läbbi kõhnut moistas.

2 Kor 5, 10. Meie peame keik arwalikuks
sama Kristusse kõhto järre ees, et iggaüks pe-
ab sedda mõda sama, kui ta ihbus on teinud,
olgo hea ehk kurri.

12. Gesinnane ma ilm saab siis hõpõs
mudetud.

2 Petr. 3, 10. Jeesanda pääw rulleb kui war-
ras õsel, millal taewad rakksumisega peawad mõ-
da minnema ja ilmalikkud asjad ärrapõllema ja
lõpma ja ma ja need teud, mis seäl sees on, pea-
wad ärra õllema.

13. Need waggad kes siin pattust võra-
nud ja omma Õnnisteggia peäle on loot-
nud ja temma õppetusse järrel ellanud,
sawad siis iggawesse rõmõ-
paika, kus nem-
mad ilma hädda ja waewata iggaweste
ellawad.

Joan. ilm. 21, 4. Jummal rahhas ärra pihli-
da fei wee pisarad nende silmist, ja surma ei pea
ennam õllema, egga leinamist, egga kiskendamist.

egga waewa ei pea enam ollema. Sest et esimestesed asjad on ärralainud.

14. Õnsad sawad seäl Jummalat ja omma Õnnisteagiat nábha, Inglise ja waggade hullkas ellada uisuggusse hea põlwe sees, mis ükski ei woi üllesrākida, ja se jāáb neile iggaweste.

Mat. 25, 46. Need, kes õiget, lähāwad iggaweste ellusse.

Rom. 2. 7. Neile iggawest ello, kes head tehes kannatussega au ja kitust ja hullkaminnet matta õnne otsiwad.

15. Nemmad kaswawad ikka Jummalat tundmisses, sawad ikka enam temma sarnatseks ja õnsamaks. Nemmad rõmustawad ennast, et nemmad siin hästi on woi telnud ja et nemmad sejt kadduwast põlwest on lahti sanud.

Mat. 25, 21. Wata 95 lehhe küljes.

16. Nenda lähāwad siis keit Jeesusse armo: õppetusse tootussesed tõeks ja õnsade sure õnnistusse lähbi saab Jummal auustud, agga temma ahwardamissed lähāwad ka tõeks.

17. Sest need kes surmani pattust pöör matta ja parrandamatta jānud, lähāwad sure wallo paika, iggawesjeks teotud.

tusseks ja häbbiks. Neid waewatasse seäl ommast kurjast himmudest ja süddame tunnistussest, et neil üliesrääkimatta wallo ja nuhtlust on, ja jääb neile löpmatta.

Matt. 10, 28. Wata 65 lehhe küljes.

Rom. 2, 8:9. Ranget hirmo willetsus ja ahhastus tulleb igga hinge peäle, kes kurja teeb.

Mark. 9, 44. Nemmad peawad põrgo minnema kustutamatta tulle sisse, kus neide us ei sure ja se tulli ärra ei kustu.

XII. Sakramentidest.

1. Jummal õppetab kül omma sanna sees, mis meie peame uskma ja kuidas meie peame ellama. Agga temma tahhab meile ka teist wiisi weel appi tulla: Ristmist ja pühha õhto=sõma=aega on Jeesus meile seks seadnud.

2. Pühha ristmisse läbbi woetasse meid wasto risti koggodusse sisse ja meie same ennestelle risti inimessse nimmi: ja pühha õhto=sõma=aia läbbi same ommas uskus kinnitud.

3. Zaewa minnes käsks Jeesus teit neid ristida, kes temma armo õppetusse sanna tabtsit wasto wotta ja temma lunastamissest kasso sada.

Mat. 28, 18. Minge ja õppetage keik rah-
wast ja ristige neid Jummalala se issa ja se poia
ja se pühha waimo nimmel

Mat. 16, 16. Kes ussub ja kedda ristitakse
se peab õnsaks sama.

4. Weega ja Jummalala sannaga same
ristitud ja tootame, et meie kolmainust
Jummalat ommaks Jõsaks, Õnnisteggi-
aks ja saatjaks tahhame wastowotta, tem-
ma sanna kuulda ja temma meie järrele
ellada.

5. Selle peäle wottab Jummal meid
ommaks lapsiks wasto, tootab meile om-
ma armo, pattude andeksandmist ja ig-
gawest ello.

Kal. 3, 26. 27. Teie ollete keik Jummalala laps-
sed ussoläbbi Jeesuse Kristusse sees. Gest mirro
teid Kristusse sisse on ristitud, teie ollete ka
Kristussega ennast ehitanud.

Tim. 3, 5. Jummal on meid õnsaks teinud. n. t. s.

6. Meie peame ausaste tõeks teggema,
mih meie ommas ristimises Jummalale
olleme tootand ja Jeesuse õppetust uskma
ja selle järrel õiete ellama.

Mat. 7, 21. Ei sa keik, kes minnowasto ütleb:
Jõsand, Jõsand! taewariki; waid kes teeb min-
no Jõsa rahmist, kes taewas on.

7. Wal-

7. Walle usf, ebbausf ja keik pattud on need kurrati teud, wisid ja kumbed, mis meie ristmisses ärrawannume, se on, mis meie tootame hõpis mahhajatta.

1 Joan. 3, 8. Kes patto teeb, se on kurratist. Sels on ilmunud Jummalala poeg, et temma kurrati tööd piddi ärrarikkuma

8. Walle usfo, ebbausfo ja patto läbbi iäme sest õnnistussfest jälle ilma, mis meie ristmisses õlleme sanud.

Rom. 6, 20. Kui teie patto sullased ollete, siis ollete teie õigusfest lahtri.

9. Omma ristmist ja mis meie selle jures Jummalale õlleme tootand peame ikka mele tulletama ja sega ennast rõnustama, et Jummal ka meie nõddrusse sees meie peäle hallastab, meiega kannatab ja leppib. U. w. Paul. 35.

4. P e a t ü k.

10. Selle usfo sees same kiannitud Jesusse pühha õhto soma aia läbbi, mis temma keige ristirahwale on seadnud.

11. Jesus wottis leiba, tännas ja andis omma Jüngrittele ja ütles: wotke, sõge, se on minno ihho. Selsammal kombel wottis temma ka karrikast ja tännas

ja ütles: joge keik seält seest, sefinnane karrikas on se uus seädus minno werre sees. Sedda tehke minno mällestusseks.

12. Nende sannadega kinnitakse, et Jesus omma ihho ja werd, mis meie eest on ärraantud ja ärrawallatud pattude andeks andmisseks, meile süa ja iua annob ja et meie temma mällestusseks sedda peame wotma.

13. Meile kinnitakse siis selle sömissse ja jommissse läbbi, et Jesus wissist ka meie eest on surnud ja et meie keigest sest, mis temma omma kannatamisse ja surma läbbi meile on saatnud, peame kassu ja ohsa sama.

Mat. 26, 28. Se on minno werri, se ue seädussewerri, mis mitme eest ärrawallatakse pattude andeks andmisseks.

14. Sedda peame siis Jesusse kauak käres tännoga mele tulletama ja temmast ennast rõniustama.

1 Kor. 11, 26. Mi mitto kord, kui teietal sedda leiba söte ja sest karrikast jote; siis kulutage Jossanda surma, senni kui temma tulleb.

Joan. 15, 11. Suremat armastust ep olle ühhelgi kui se, et temma omma ello jättab omma söbbrade eest.

15. Uggä meie peame selle jures omma õnnisteggiale tootama, et meie ihho- ja
bin-

hingega tedda tabhame tenida, ja feik mehajatta, mis temma õppetusega ühte ei sünni.

1 Kor. 6, 20. Teie olete kalli hinnaga ostetud; sevärrast auustage Jummalat ommas ihbus ja ommas waimus, mis Jummalala pärralt on.

16. Et meie ühhest leibast söme ja ühhe karrika seest jome ja ühhest Dünnisteggjast cunnast rõmustame, siis peame ka sest õppi- ma omma liggimest ilka täieminne ar- mastama.

1 Kor. 10, 17. Üks leib on, nenda on meid paljo üks ihho, sest meie same feik ühhe leiba osaltsfeks.

17. Kui sedda wisi Jeesusse laual káme, siis läheme ussinamaks hea tõle, õpime kindlaminne uskma, et Jummal armolin- ne ja hea on, ja püame tõssisema nou- ga Jummalala saana järrel puhaste ja waggaste ellada.

18. Algga et meie sedda kasso ennesel- le woiksimi sada, siis peame ka õiete ja aufaste Jeesusse söma aia wasto ennast walmistama, nenda, et meie enneste peate kohhut moistame, et õpiksimi isseennast õiete rundma ja ommad pattud kahhet- sema.

1 Kor. 11, 27-28. Kes ial sedda leiba sööb, ehk kes Jsfanda karrika seest joob kölwatumal wiisil sel on Jsfanda ihhust ja werrest süüd. Ug-
gaimmienne katsugo ennast läbbi ja siis sögo
temma sest leiwast ja joog sest karrikast, sest kes
kölbato sööb ja joob, se sööb ja joob enneselle
isfe nuhtlust.

19. Jესusse laua juures peame sedda tän-
noga meletulletama, mis temma meie eest
on teinud ja kannatanud ja peame nouuks
wotma, et meie eddespidi temma mele
pärrast tahhame ellada, head tehhes ja
kurja mahhajättes.

20. Kellele sesamma meel ja nou ep olle,
ei sellel olle Jესusse laual kämissest ühte-
gi kasu, waid suremat kahju. Sest et tem-
ma fergemelega on, ja omma tännamatra
fowwa süddamegga suurt patto teeb.

21. Sellepärrast käime ka pihtil enne
kui Jესusse lauale läheme, et saaks meie
mele tulletud, mis meie kohhus on tehha,
kui meie ausaste Jესusse pühha õhto-
sõ-
maaega tahhame wotta.

22. Jeesusse laua k aimist ei peo meie mitte mahha i tma; egga sega kauaks wiibima. Sest et meile usso ja wagga elio finnitust ikka tarwis l hh b, ja et sel on t nnamatta s dda omma Jeesusse wasto, kes ei tahha hea melega temma seadmisse j rrele tedda ennese m le tulletada. u. w. Paul. 37.

5. Peat k.

Monned

ued

waimoliffud Laulud.

I. Rituse Paulud.

I.

Wifil: Müüb Jummalale auustust.

Ma laulan omma Jummalal! Sel kirust annan ma, Kes wotnud omma tiwa al Wind järgest warjata.

2. Suur temma on ja temma au Käib ülle ilma ma. Ja taewas ilmub temma nou, Mis ilma orjata.

3. Mo Jummal ellab igaawest, On ikka muutmatta. Suurt edmo tunnen minna fest: Ma ellan temmaga.

4. Suur, wägaw, tark on temma td, Ta tunneb selgest mind. Ta jouab appi minnule. Sest Jummal fidan sind.

5. Käl pühha, dige, tdsine On temma tahtminne. Oh! olleksin ta sarnane, Siis tdl, haks minno td.

6. Ta armiaft appi joudnud mul, On Jefust läffitand. Oh Suneto ja, tänno sul! Wind alled lunnastand.

7. Mo Jummalal on hea meel Mo waeft ilma peal, Kui tedda ussun, pdran weel Mo patto ellust teal.

8. Seta

8. Seks tahhan ma nüüd woitelda, Ta pühha woimo wäes Ja lihha tahtmist iditelda, Runni mul woimus käes.

2.

Wisiil: Mu kitus olgo iggawest.

Siiit sadik aicnud Jummal mind. Suur olli temma heldus. Siiit sadik on ta murretsind; Eht kassin on mo kõlbdus. Ta on mind aicnud armoga, Kui hädda hakkas tulles. Sest minna rõdmsast laulan.

2. Ta andis ihho: terwist mul, Ja hoidis terwe mele. Kui juhtus wigga, kurbdus mul, Ta sedda pöris jälle. Mi teggi Jummal heldesse, Et kahjuks jäänd mul ühtegi. Sest minna rõdmsast laulan.

3. Ta õnnistas keik minno td, Mis minna wotsin ette. Ei ühtegi läind laiale, Ma sain mo waewast fätte Mo toidust, kattet ihhole, Keik mis mul tarwis ialge. Sest minna rõdmsast laulan.

4. Kui juhtus wahhest willetsus, Et meelt ma pididin heitma; Siiis temma armo mällestus Mo hinge hakkas täitma. Ta kinnitas mind wõaggerast, Ja hoidis mind kui omma last Sest minna rõdmsast laulan.

5. Dh aita eddespidi weel, Mo häddas Jummaltaewast. Dh knle minno palwe heäl, Kui siie mailma waewast Ma tditan sinno taewaese, Et saaksin senna järgeste, Ja seäl jul röömsast laulan.

Laulud Jummalast.

3.

Jummal on keik asiad Ionud.

Wisil: Dh Kristus lunnastaja.

Sa keige kõrgem Jummal, Keik kidad sinno au, Ma ollen waene rummal Ja siiski nään so nou. Keik, mis sa ial teinud, On hästi korda läinud, Suur, wäggen on so tö.

2. Sa olled targast Ionud, Keik, mis silmial nääb, Kuud, päwa ette tonud. Keik itka paigal jääb, Kuhho sa sedda pannud. Sa olled murret kannud. So seädus itka jääb.

3. Sa, Jummal, olled teinud So lomad targaste; Keik lojust, linnud Ionud, Ja kalad merresse. Mets, laggedad ja wäljad, Need amino kulumawad, Et suur on sinno tö.

4 Dh helde Jummal aita, Et ma sind leiaksin, So teggudes end näita, Et minna õppiksind tundma, armastama, So mele pärawast sama. Siis ellon targaste.

5. Et

5. Sest sinna olled annud Mul moistust, tera
wet meelt, Mo hänge sisse pannud Ka targust
üllemelt, Et tähhele woin panna So wifid,
rdõd. So sanna mind weel teeb targemaks.

6. Sa olled armust aitnud, Et ma sest tunnen
sind. Sa olled mulle näitnud, Et sinna püü sid
mind, So jure juhhatada, Et woifsin auus
teda Sind omma Jummalat.

4.

Jummal on iggawenne ja muutmatta.

Wifil: Mo hing nüüd rdõmsast.

Sa olled iggawenne Ja iggaweste muutmatta.
Mo Jummal! sedda enne Ep olnud ütõki, orjata
Jääd sinna wallisema; Kui mailm hukka lääd.
Sind peab hãbbenema So loom, ku temma nääd,
Et wãgga lühhikenne Dn meie igga teäl, Et pdrõn
on innimenne, Ja tuht sin ilma peäl.

2. Ma tunnen, helde Jummal Suurt rdõmo
sest et sinna jääd. Sest kust ma waene rummal
Kul saaksin abbi; sinna nääd Nüüd ärra feik mo
hãdda Nãäd, feik mo willetjust. Sul kaeban itõ
ka sedda, Ja leian rdõmust. Mo Jummal jääd
mul toitjaks, Kui innimesied ka Wind mahha üt
wad, aitjaks Dn temma lõpmatta.

3. Ta on mind ette tonud, Ta murretsõeb ka min

no eest. Ta on mo hinger lonud, Et peab jama iggawest. Et jago ihho mahha Ja jago mullaks ka. Mo Jesus neuab tagga Mo hinger; rdmoga ka ihho Louiseb ülles Ja hakkab ellama. Siis pean teimma jälles Ta rdmo naggema.

5.

Jummal on keigewäggewam ja seab
keik targaste.

Wisiil: Müüd on se pääw jo löppenud.

So wäggi, Jummal iggawest, On ilma ots
sata. Keik, mis ma nään, on sinno käest.
Sind kidab ilmama.

2. So päike paistab meie päel, Ja kulutab
so au. Ku, tähhel kiitwad ülleweel, Et tark
on sinno nou.

3. Keik maailm kidab rddmsaste. Sest sure
wäega loid sinna keik ni targaste, Et seisab
ilma ma.

4. Keik sinno lomad lodawad So sure wäe
peäl! Kui sinna tahhat, ellawad Ja leidwad
toidust teäl.

5. Sa teggid imme wisiil mind. Sa andsid
moistust mul, Et saaksin, Jummal, tunda
sind. Sest tänno olgo sul.

6. Mo Jummal on mo abbimees, Ja wäggi ofata. Ma ollen rõmus temma sees. Ei jä ma abbita.

6.

Jummal on iggas kōhhas ja teab feik.

Wisil: Kes Jummalat ni lasseb tehha.

Mo Jummal teab mis ma feinud, Mis ma nüü teen ja nouan wael. Ja on mind iggas kōhhas näinud Kus ial olin ilmas teäl. Ja watab merre süggawust, Ja katsub läbbi pimmedust.

2. Ei sa kül ennast ükski peita Ja wägga selge silma eest. Kuhho sa tahhat ennast heita! So Jummal näab jo iggawest. Kus ial lähhat lituma, Seäl on jo Jummal tõse ka.

3. Oh karda tedda, sinno häbbi, So pattud näab ja tunneb ta. Oh mõtle järrel, selle läbbi Ea õppid meles piddada Ja käsud, õppid kartma ka Ja jättad pattud hiimoga.

4. So ristid al ja willetsusses Näab Jummal sind ja kannab hoolt. Ja seisab sinno abhatusses Ka armust ikka sinno poolt. Ei temma jätta omma last, Kes seisab kurja teggemast.

5. Ja tunneb sind, kui sinna surred. Ja juh-

hatab sind taewa ka. Kui sinna agga õiget
murret Siin olled kannud holega. Siis on so
hädäda lõppetud, Ja taewas saad sa rõmustud.

7.

Jummal on pühha ia õige.

Wistl: Jummal ma ning taewa loja.

Pühha, pühha olled Jummal, Õige olled
iggawest. Anna et ma waene rummal õp-
piksin ka keigest wäest, Pühha, õige ollema,
Ja so tahtmist teggema.

2. Keik so käsud tunnistawad, Et sa meid
kül armastad sest kes sinno tahtmist tewad
Hästi ma peäl siggimad, Jäwad ilma tülli-
ta Surrewad ka rahhoga.

3. Ei sa falli kõrwerussi, Däl ei seisa sin-
no ees. Nuhthust nääd, ja willetsussi Pata-
so pärrast iggamees. Sest sa wihtat kurja
tööd, Nuhthled kes süallused.

4. Pühha, õige olled sinna Keiges ommas
seadmises. Anna agga: et ka minna Ellan
sinno seadmistes. Pühhitse mind diete,
Et sul kõlbaks minno tö.

5. Et ma wihtan mis sa wihtad Sinno
mele järrele Ellan. Sed a mis sa ihtad,
Seen, sa : hian järgeste Olla sinno sarnane
Siis ma kõlban taewasse.

8.

Jummal on tõssine ja ustaw.

Wisiil: Oh wagga Jummal kes.

Sa olled tõssine Ja pead omma sanna. Keik wasset wihtat sa. So waimo mulle anna; Te, Jummal, pallun ma, Et nouan tagga sind, Ja ollen tõssine, Sest Jhsa aita mind.

2. Keik tulleb kätte wist, Mis sinna ahwardanud. Keik wimaks saab ka tdeks Mis sinna tootanud Sest minna wihtan nüüd Keik kurja kowaste. Keik walle, kawwal jut Jaab mahha järgeste.

3. Sa Jummal teggid tdeks Mis sa mul tootanud. Kõl hädas waesuses Sult abbi ollen saanud Sa toetasid mind, Kui ma sain teotud. Sa rdmustasid mind, Kui ma sain kuroastud.

4. So nou, et piddi mind Mo pattust peästeta ma On täiest tdeks läind, Mind tulli lunnastama Mo Jesus, sinno poega, Kes surri minno eest, Toi sinno armo mul, Mind peästis pbrgo kääst.

5. Sest Jummal kidan sind Ja lodan sinno peäle. Ma tannan rdmisast sind Ja tõstan omma heäle So pole järgeste. Tru, ustaw olled sa, Ei sinno sanna ja Kõl ial täitmatta.

9.

Jummal oit armolinne ja pitka melega.

Wisiil: Kes Jummalat ni lasseb tehha.

Kes sinna maad ja taewast lonud, Mo helde Jummal, imme td On keik, mis sinna ette tonud Ja näitab meile selgeste Et sa meid wägga armastad Ja meie peäle hallastad.

2. Sa olled ello meile annud, Keik liikmed saime sinno käest; Sa olled hinge sibse pannud Ka meelt ja moistust targast wäest. Sa ollid helde löpmatta Ja kannatasid meiega.

3. Ei kohtusse sa tahtnud minna, Eht suur käl olli meie sü. Hea, pühha, dige olled sinna: Ei meile digust ühtegi. Mei kandsid pitka melega Ja andsid ennast leppita.

4. Hea helde, wägga armolinne Ja kannatlik en sinno meel. Sa aitat ikka täieminne Meid, kes sind appi hüüdwad weel, Kui hädada waewas ellawad Ja sinno peäle lodawad.

5. So armo same ükskord nähha, Kui dnssa furma surreme. Siis wottad sinna lahti tehha Meil taewast, kus käl rohkesti So arm so au mell paistawad Ja rõmoga meid täidawad.

III. Joulo Laulud.

IO.

Wisi! Ma tullen taewast üllewelt!

Üks õnnistusse pääw on se, Mis Jummal teind mailmale. Et Kristus taewast lätkitud, On innimesseks sündinud.

2. Mis imme tõbb on Jummal teind, Et temma ainus poig on läind Ni alwaks, meie sarnane On temma tulnud ilmale.

3. Oh Jummal! inimeks pannen ma, Sa olled pühha muutmatta, Ja siiski sinna hallastad, Ja omma poia lätkitad.

4. Ei sinna tahha piddada Niüd ennam wiha meiega. So poeg on meie peastia Ja leppitab meid sinnoga.

5. Oh armas Jõsand Jesus Krist! Kes armastad mind häddalisk, Kuis jättad taewarõmo niüd, Teed ommaks minno patto süüd?

6. Mind, kes ma muld ja põrmoke Ni wägga auustats' et se, Kes isse taewa kuningas Mo waese eest end allandas.

7. Sa katsud isse ilma peäl, Mis hädda innimestel seäl, Et woiksid sure armoga Meid waewast lahti peästada.

8. Sa wottad õppetusefega Meil ello teed

nitud näidata. Sa olled märgiks keikile,
Kes ma peäl nouduwad taewasse.

9. Sa olled taewa lahri teind, Sest et sa
meie ele leind Ja omma kalli surmaga Meid
wotnud pattust peästada.

10. Sest olgo Jummalale au, Kes tdeks on
teinud omma nou, Mis temma ammo pidda-
nud Ja arms peäle möttelnud.

11. Sest olgo Jesus kiderud, Kes innimes-
seks sündinud Ja mind ni wägga auustand Et
ta mo jarnatseks on saand.

12. Oh laulge rõõmsast minnoga Keik inni-
mesed Inghid ka, Üks õnnistusse pääw on se
Mis Jummal teind mailmale.

II.

W i s i l: Nüüd on se päew jo löypenud.

Ja tulles abbiks minnule, Mo Jesus peästiaks.
Ja tulles nüüd mailmale Tde pole sotaiaks.

2. Ja õppetab meid diete Keik, mis meil tarwis
lääb; On isse tde jo ello te Ja peästiaks meile jääb.

3. Oh kuulgem temma janna nüüd, Ja käsio
järrele, Siis kautab ta meie süüd Ja wiib meid
taewasse.

4. Kes nüüd weel rummal moistmatta Teeb
patto kōwerust, Se tunneb ilms orjata Ra
omma jōggedust.

5. Et

5. Et ta ei kuulnud tdeste Jesusse õppetust Waid ennast lubband pattule. Sest saab ta hukratust.

6. Kes agga otab Jesussest Keif patto leppitust, Se mõtko pattust pddrda tdest Ja jätko kõmwerust.

7. Sest Jesus surri tdeste Käl innimeste eest Ep olle ial temmale Heo meel sest patto tödsi.

8. Sesamma Joulo rdmo sees Oh katskem ho: lega, Et uskus seisaks iggamees Ja kurja wihs: kaks ka.

9. Pat, minne sinna pbrgusse! Meid Jesus lunnastand Meil on nüüd teada parrem te, Mis Jesus walmistand.

I2.

Wisiil: Nüüd paistab meile kauniste.

Dh terre, terre tullemast, Mo Jesus taewa jät: tamast! Mo dnneks sinna tödsid, Ma ilma tulla heldeste. Se on so armo imme tö, Et sinna mo eest wd: sid Nõddruu, Waesust Kannatada ale waks sada: sest on mull. Abbi, armo; ranno sulle.

2. Sa dige auu kuningas Sa ollid ma peäl teggemas, Mis sinno isia seäbnud. Sa tulled head teggema Meil woestel, et feif ilma ma Saaks ommast pattust peästud. Iaulge, Kütke Temma heldust, Ta on ormust Meile tulnud; meie pal: wed on ta kuulnud.

3. Dh

3. Oh wotkem tedda uskuda. Ja jouab appi töttada Meil meie patto waewas. Ja peäle lotes kindlaste Rui ellame nüüd wagga-te; Siis lahti meil on taewas. Olle Julge. Temma sanna Mes les kanna, Jesus ial Sind ei jätta patto sü al.

4. Ja tulli waere ilmale. Ja lõppetas keik oma matõ, Mis temma tehha wõtnud. Ja satis pat-tud andeks meil, On leppitajaks, kostjaks neil, Kes temma jure tõwad. Sinno, Minno Eksitused, kõwverused Wortis ärra. lõppetud on patto färra.

5. Sest olgo Jesus kidetud, Kes innimeseks sündinud Ja taewas: armo tonud. Keik mailm kütke temma au Ja wotke wasto temma nou, Kes ueste meid lonud. Ritus, Auustus olgo taewas, Ja mailmas. Tõstkem heäle. Jesus tulnud appi meile.

IV. Kolme Kuninga pühhal.

13.

Wisil: Keik tulge minno jure nüüd.

Need targad kaugelt tullemad, Jesusse jär-rel küssiwad Ja tedda pea leidwad. Et täht neil olli ilmunud, Sest said ta jure jubha-tud; Ja tedda kumardawad.

2. Kõl kallid annid towad ka Sel kelle pär-rast

ralt ilmama, Keik rikkus au ja rahha Et n m=mad tedda auustawad, Ja head temmast lo=damad, Sest tedda tagga noudwad.

3. Mul polle tarwis waemaga Mo Jesust üllesotsida, Sest temma isse näitab, End om=ma kalli sanna sees, Et targaks lähhäks igga=mees. Se keik mo himmo täidab.

4. Oh saaksin agga walgustud, Ja temma sannast õppetud Keik pattud mahha jätma. Et saaksin kindlast uskuda, Et Jesus Kris=tus tulnud ka, Mo eest end õhwraks seadma.

5. Siis lähhäks möda pimme d, Siis jääts kül mahha patto tö. Oh Jesus aita isse, Et patto himmust peäseme, Ja täieste sind teni=me Ja same taewa sisse.

6. So waimo meile läkkita, Kes sinno kalli sannaga Meid wottaks walgustada; Kes kow=wa süddant pehmeks teeks, Keik pahhad him=mud mahha lödks Ja waggaks aitaks jawa.

V. Jesusse kannatamisest.

14.

Wikit: Müüd surno kehha mattame.

Mul õnneks helde Jesuke Sa andsid ennast furmasse Sa kandsid minno patto süüo. Sest minna ollen lahti nüüd.

2. Mind piddi sama nuhheldud, Mo patto parrast hukkatud. Mis minna head teinud sul, Et sinna tullid appi mul.

3. Mo waewa näggid üllewel Ja saaksid ello pattusel. Sa tullid mahha ilmale. Mis suur on sinno armo td.

4. Sa andsid ennast waewasse. Sind piinati kül hirmsaste Sind teotati, naerti. Sind piitsadega pekseti.

5. Sind risti külge naelati. Sind isfäst mahha jäeti. So werri ka sai wallatud, E. minna saaksin lunnastud.

6. Oh minna waene pattune! Ma teggin, Jesus, sinnule Keik sedda hinge abhastust, Ja risti surma kibbedust.

7. Mo mõtted kurwaks lähämawad, Mo filmad ärdast nuttawad Kui mõtlen keik so waewa peäl, Mis sinna mo eest näggid teäl.

8. Mis siiski aitab halledus Kui süddames on holetus Ja minna jaän meel patto teel, Mis aitab siis mo halle meel?

9. Hirm peab mulle ollema Mo patto eest, kui mõtlen ma Et Jesus hirmsa walloga Mo sü eest woitlend surmaga.

10. Ma tahhan, Jesus ellada So fanna järrel

järrel liikmatta; So surm so wallo ja so piin
On siis mul nõddral abbiks siin.

11. So nimmel tahhan lahkuda Kui wot-
lad mind siit kutsuda. Mind leppita so wer-
rega, Et woiksin minna rdmoga.

15.

Wisil: Müüd hingwad innimesesed.

Oh nukkem omma hädda, Et näme ristis
tedda, Kes waggera diglane. Se auu Isjand
taewast, Se peastab meid nüüd waewast,
Toob rahho innimestele.

2. Ja andis ennast isse Se sure wallo sisse. Ei
süüd tal ühtegi. Ja werriseb, ta kaebab, Wis
tedda ial waewab, Se olli puhhas meie sü.

3. Sa meie kallis loja, Ja ue õnne toja Oh
kule heldeste: So werri leppitago, So waim
meid uendago, Kui káime sinno järrele.

16.

Wisil: Müüd surno kehha mattame.

So waim oh Jeesus tehko mind Müüd puh-
haks minna pallun sind. So armoga mind
kinnita Ja hädda sees mind jahhuta.

2. So werri mo eest wallatud, kui libbedast
said

said hamatud, Se pesto, puhhastago ka Mind
keigest pattust armoga.

3. So raske surma ahhastus, So wallo,
waero ja kannatus Mind peästko patto nuht-
lussest Ja pdrgo hirmsa wallo kääst.

4. Oh kule Jesus abimees; Mind aita min-
no häda sees. So sübdant mulle lahti te Kui
pat mind kiusab kurjaste.

5. Me wiimset tunnil kutsu mind, Et saak-
sin rõõmsast nähha sind, Ning kita puhha self-
siga, Sul tänno anda lõpmatta.

VI. Kristusse ülestousmissest.

17.

Wifil. Müüd on se pääw jo lõppenud.

Nu kitus olgo Jesusse! Sel surma woitjal,
Kes meie wae te assemel On olnud wiha al.

2. Kõl surma wangiks anneti, Kui kandis
meie süüd. Ja surma woitis ommeti. Suur
woimus on tal nüüd.

3. Sest Jesus Kristus leppitas Mo pattud
täieste. Müüd rõmoga, kui surm on kääs,
Ma astun hauasse.

4. Ma tean et mo pdrmo peäl On Jesus seis-
kamas. Ma tean, et hing ellab weel, Kui ih-
ho maggamas.

5. Ja kutsus ihho waggemast Weel üksford
ellusse Ma touseln ülles maggamast Ja läh-
hän kohtusse.

6. Mo helde bnnisteggia Seal kostab min-
no eest. Ma lähhän hukka moismatta Ja el-
lo sisse tdest.

7. Gest et ma tedda uskusin Ja wotsin el-
lada Ka pühaste, ja taplesin Mo kurja
lihhaga.

8. Mis hädda woib mul juhtuda? Mo Je-
sus isse siin Mind aitab rõmo waimoga, Ja
kautab mo piin.

9. Ja isse kange s'damees, Ja woitleb min-
no eest. Ja omma surma hädda sees Saan
woimust temma käest.

VII. Risti innimesse hea ello. Tõsisest
waggadussest.

18.

Wisi l. Oh wagga Jummal kes.

Kes waggas ellus ni, Kui Jummal käsib ellab,
Se tunneb otsani Suurt rahho. Mailm mõllab
Kül kurjast ikka peäl, Teeb tülli ennesel. Ei rahho
olle tal, Kui rõdm on waggadel.

2. Kül waggad nouarwad Head mõttelda ja teha
ha Ka siis kui willetsust Ja waewa sawad nähha.

Gest nemmad teawad, Et Jummal katsub neid,
 Kes tedda kardawad, Ja aitab seddamaid.

3. Kui teised warrandust, Au ahnest himmus-
 tawad; Siis waggad rahhul on, Kui omma leiba
 sawad, Ja nende kallim ou On truus, kassinus,
 Ed waew on nende rööm, Neilt kangel kaddedus.

4. Kui Jummal rohke^{te} Peatoidust wagaal
 jaggab; Siis jälle aitab se Teist, kes siin häddas
 äggab: Et temma ialae Ei taple waejega. Ta an-
 nab kehwaale. Kel pudub, römoga.

5. Kui rühja juttoga Wend teistest teotakse,
 Et ilma asjata Süüd temmast otsitakse; Siis
 kostab temma eest, Teeb rühjaks teorust. Ta seisab
 wenna poolt Ja näitab armastust.

6. Ta leppib sellega, Kes tedda kurjast õimab.
 Sell' annab andeks ka, Kes kaddeaste läimab.
 Ta õnnistab neid keik, Kes tedda wandurwad.
 Ta pallub nende eest, Kes kurja sowiwad.

7. Ta mõtleb taewa peäl Ja mõitleb õdd ja pä-
 wad, Et ta saaks senna weel, Kus waggad ifka
 jäwad. Jesus on temma rööm Ja temma õppetus
 On temma walgus, täht, Ja kallim warrandus.

8. Oh Jummal aita siis, So tähtmist järgest
 tehha; Et wagga ello wiis Meist keikist olleks räh-
 ha. Meid hoia, kelega Kõl ussust kütlemast, Ja
 Jesust teoga Dummeri salgamast.

Hinge rahhust.

19.

Wisil: Minno südda rõmustelle.

Lahri ilma karrast sada Püan ja end rõmustada, Sellest, kes mind lunnastanud, Jummalaga lep-
pitanud. Kui ma sattun hädda sisse, Siis mo lo-
tus Jesus isse; lähhab hukka keik mo käest, Siis
saan abbi temma wäest?

2. Käl ta tunneb minno hädda. Nenda wae-
wati ka redda, Kui siin ello murren, waewas, Olli
ja ni mitmes häddas. Surma wottis kannatada,
Innimesi lunnastada. Jesus tunnud ahhastusfi
Mis ma kartan willetiusfi?

3. Woimust wottan temma läbbi, Ehk ma kan-
nan rist ja häbbi, Ollen willets, waene, haige,
Nouan agga, et on õige Minno td, mo usk ja lotus
Edeks siis lähhab temma tootus. Meid ta ial jät-
ta mahha, Kes ei temmast jada tahha.

4. Kes sa minno koorma kannud, Ennast sur-
ma sisse annud, Jesus minno rõõm ja illo, Min-
no hinge ainus ello, Tulle ommast rõmo taewast.
Peasta mind mailma waewast. Tulle, kallis lunn-
nastaja, Anna sinna, mis on waia.

20.

Wisil: Nu fitus olgo iggawest.

Rui waggas ellus ellan ma, Siis on mo sūdda edmus. Mo hing on ilma tūllita, Eht kassin on mowoimus. Mo Jummal sei ab minno poolt. Mo waese eest ta kannab hoolt. Sest on mo sūdda rahhul.

2. Mind Jummal isse juhhatat Ja dnnistat mo maia, Mul toidust temma murreteseb, Ja mis mul ial waia, Se antakse mul heldeste, Mo tar widusse järrele. Sest on mo sūdda rahhul.

3. Ta on mind lonud ommast wāest, Mul sil mad, kōrwad annud. Keif luifmed sain ma temma kāest. Ta on mo sisse pannud Ka omma dht, mo hingekest, Mi peab jama iggawest. Sest on mo sūdda rahhul.

4. Kūl mitmest ristist, hāddast ka, Kui tedda appi hūūdsin On Jummal airnud armoga, Kui minna agga pūūdsin Ta mele järrel' ellada, Ta alla ennast allanda. Sest on mo sūdda rahhul.

5. Ta appi joudis minnule Mo sures patto waewas. Ta ütles omma poiale, Ja rōdm sest olli taewas: Ma tahhan innimestega So surma pārcast leppida. Sest on mo sūdda rahhul.

6. Mo Jesus tulli ilmale, Mul digeks āra, pekstjaks, Ta dppetas mind diette Sai mulle lun,

nastajaks. Ta kautas mo patto süüd, Et ma nüüd karda ühtegit. Sest on mo südda rahhul.

7. Siin wottan hea melega Jesusse risti kanda Ja otan sedda rõmoga, Mis temma lubband anda Mul iggawesses ellus seäl. Mo hing, mo mõtted ja mo meel On Jesusses nüüd rahhul!

Hea süddame tunnistus.

21.

Wihl: Sion kaebab sures häddas.

Wita mind, mo helde Jummal, Sedda wiffellada, Et ma waene willets rummal Sinnio meelt ei wihhasta. Olle abbiks minnule, Et ma teeksin keifile, Mis so käsjud õppetawad. Et ei ja mo hinges hawad.

2. Hawad jawad hinge sisse, Kui ma ial kurja teen. Minno südda tunneb isle, Et ma fest suurt waewa nään, Kui ma kurja ollen teind, Patto tee peäl julgest käind; Siis need hinge wiggabusjed Mulle tewad ahhastusjed.

3. Südda kaebab minno beäle, Tüllitab mind järgeste. Tulletab mo pattud mese, Kui ma agga ialge Pannen tedda tähhele. Käl siis nään ma omma tõ; Tunnen wallo selle pärrast, Määrfin ennast lahti kättast.

4. Agga kui ma head tehhes Jummalat ei wih-

wihhata, Siis mo ello kurja nähhes Wolle ilma rahhota. Rõdmo tunneb hingeke, Kui on hea minno nõ. Ütle matta rahho tundsin Iggakord² kui himmud sundsin.

5. Hallasta, mo helde Jummal, Minno waese nõddra peäl. Te mind taraaks, kes ma rummal Kippun patto tehha teäl. Hoi kurja teggemast. Joua appi ussinast, Kui mo mõtted tombatakse, Kurja pole juhhatakse.

6. Te mind taraaks head tehha, Mis sa omnia sanna sees, Oled kästnud, siis saan nõhha Rahho ommas jüddames. Kustuta mo patto süüd, Helde Jesus, anna nõüd Dimmaj armo et ma tõttan Boitelda ja woimust wõttan.

VIII. Sest, mis ristinnimesse kohhus on. Kannatlik meel.

22.

Wifil. Mis olled sinna, armas Jesus teinud.

Mis peäle panned, Jummal, pean kandma. Sul pean au ja kitust ikka andma, Kui sa mind hirmutat, siis näitad mulle Et tõlban sulle.

2. Ma ollen pderm, kui keik mo suggu rahwas Ja kurja peäle ollin ikka wahwas. Ma satan isse willetust mo peäle. Se tulgo mele.

3. Mo patto palk se on, et nuttan häddas. Oh hallasta, mo Jummal, minno waewas. Oh par-

ran-

randa mo meelt ja aita sedda, Kes tunneb hädä.

4. Ma tahhan kül siin ilmas kannatada, Et woiksin agga taewa rdmo sada. Ei tahha ma so wasto nurriseda; Oh kela sedda.

5. Mo süddant tahhan sulle puhhastada, Mo Jesus wottis mo eest waeseks sada Ja öppetäs mind ennast temmal andma Ja risti kandma.

6. So rist, oh Jesus, minno lunnastaja, Mind öppetab, mis ial mul on waia. Sa tulleb appi neil, kee tundwad waewa, Ja näitad toewa.

7. Oh mötle armust ka mo waese peäle! Oh kule hädädas minno nutto heäle! Oh öppeta mind allandust ka noudma, So järrel joudma.

Allandus.

23.

W i s i l. Müüd hingwad innimesed.

Keif mis mul on, on sinnust, Oh helde Jummal, minnust Ep olle ühtegi. Mul ello andsid sinna. Ei kuhhogi ja minna, Kui sinno arm jääb tagasi.

2. Mo terwe meel ja moistus, Mo joud, mo rammo, toidus, Keif tulleb ällewelt. Sa aitad head tehha, Sa annad waewa nähha. Sa kuled Jummal waese heält.

3. Sa üksi ikka festad. Sa allandad ja idstad,

Mi kui sa armad teäl. Mis minna waene fidan
Mo tarkust? Mis ma sudan? Ehk hõplik kül on
minno meel.

4. Misk ollen surelinne! Ma waene waewa-
linne! Oh kauks uhke meel! Ma tahhan allandus-
ses Ja dige tassandusses Jesusse järrel kâia teäl.

5. Ta allandas end isese, lâks risti surma sisse
Mo uhke mele eest. Mind wottis õppetada Siin
allandikkuks sada, Ja süddant põõrda uhkusest.

6. Keik sinno head annid, Mis sinna mulle pan-
nid Mo Jummal, armoga, Neid pühhitsen ma
sulle. Oh olle abbiks mulle, Neid allandusses
prufida.

Rahholinne meel.

24.

W i s i l. Ku litus olgo iggawest.

Mis minna lähhan kaebama, Et Jummal mind
on jätnud Mo willetsusses abbita. Eks temma ik-
ka tõtnud Mul appi igga hädda sees, Ei jätnud
mahha ellades Ma tahhan rahhul olla.

2. Mis aitab, kui ma hädda sees Siin äggan,
ennast waewan, Suurt kista teen, et iggamees
Saaks kuulda, et ma kaedan? Mo willetsus mul
kõski jääb. Kül ikka eddasika lääb, Mis Jummal
kõstord seädnud.

3. Ta teeb keif hâsti, mis ta teeb, Ta nâab miâ mul on waia. Se kes ni heldest wallitseb, Se peab omma maia Ka ikka ülles targaste. Ta peab murret armjaste. Sest ma ei karda hâdda.

4. Kes lillikesjed ehhitab, Kes weistel toidust annab, Kûl se mo murret kergitab Ja isje murret kannab. Ma jâttan temma holeks keif. Ei tems ma jâtta mahha neid, Kes temma peäle lootwab.

5. Kui ma ep olle rikkas mees, Mul siiski on mo toidus. Kui minna agga ommas tõds Ka teen mis minno kohhus. Ei minna ial nâlja nâind Kui agga truißt tõdd ma teind. Mo Jummal on mind aitnud.

6. Sest olle südda rahhul nüüd Ja kida omma lojat. Kui agga sull ep olle süüd, Sa temma pole hoiad; Siis peab temma murret weel. Sest olgo sulle hea meel, Ja olle ikka rahhul.

Aega peab kalliks piddama.

25.

Wisil. Nüüd surno kehha mattame.

Sa andsid, helde loja mul Siini ma peäl ellada, sest sul Peab au-ja kitus ollema, Ni kaua kui woin sikuda.

2. Oh aita agga heldeste, Et saaksin ikka targaste Mo armo aega prukida Mind taewa waeto walmista.

3 Sest

3. Sest peg lähháb aeg mo fáest, Mis ja mul seádsid; iggawest Et tulle ial taggasi Se tund mis láinud eddasi.

4. Oh Jummal omma armoga Mind diae tele juhata, Et woiksin nenda euada, Kui stana wot sid káskida.

5. Mo ihho liikmed. hingaefe On sinno párs ralt ialge Et tophi paituks pruksida, Mis sinna andsid armoga.

6. Mis ma siin kálwan, leikan ka, Ei ohha kást ja wilja ma. Kui kálwan lihha himmo peál Siis hukkatust ma leikan seál.

7. Hirm olgo furja himmo eest. Hirm olgo mulle furjast tódst. Head nouan, teen ja himmustan So woiten, kunnt woimust jaan.

8. Wat, mi mul on siis teggemist So kihhoga? mul minnemist On wogga ello tede peál Siit ma seált rdmo taewasse

9. Mind tombab Jesus ennesel. Mind kutsus temma armo heál. Ma lähhan temma járrele, Mo isfa male, taewasse.

10. Seál on mo himmo ammogi. Ei ma sest ennám holegi. Mis kadduw ou ja hukka lááb. Ma himmustan mis ikka jááb.

Horus ja kurjad himmud on pahhad.

26.

Wifil: Kes Jummalat ni lassib teha.

Dh ellagem fui pawa aial! Eest pimme õ on
mõda läind. Dh tapkem himmud iggal pawal,
Mis meil 10 ammo ligateind. Et puhastagem
süddamed Ja keigem õige ello teed.

2. Need lihha himmud tapwad ihho Ja saat-
wad hukka hingekest. Dh needkem nende tühja
Fihho Ja hoidkem roppo ello eest. Kes liad him-
mud kosutab, Neist enneselle nuhtlust saab.

3. Kes roppus lihha himmus ellab, Se ram-
mo, terwist, kautab Ja omma süddand raskest
koormab, Et pühha käske teotab. Ja ellab ilma
rahhota, Ei jägi surmasti kahjota.

4. Dh hoia armoline Jummal, Keik kurja
roppo ello eest, Ja aita, et kes pimme, rummal,
Ka pöraks nurjatumas tõiõst; Et ta ei jä so n ih-
ha all' Kui ilmast tulleb miinna tal.

5. Ma ilma hõbbi, teotusjed On hora ello õige
palk. Waen, haigus ja muud willetusjed On os-
saks sellel, kelle jalg Käib ärra keeldud tede peäl,
Kes roppo tõõd teeb julgest teäl.

6. Sa nääd mind Jummal kus ma ollen, Sa
tunned minno süddame, Kui kolwatumas himmus
põllen, Sa selgest panned tähhele. Dh anna, et
ma kardan sind, Ehk kül ei nä mu ükski mind.

7. Kei

7. Keik minno teud sannad, mõtted Teed sinna
 arwalikkufe weel, Kui wimaks kohhut moista
 wõttad Ja nuhtlust jaggad kurjadel. Mis kegt
 teinud ilma peäl, Keik tasutakse temmal seäl.

8. Et sedda tean, siis ma iditlen Mo lihha him-
 mo waljuste. Mo Jummal! anna, kui ma woits-
 len, Et woinust saaksin järgeste. Oh pühha waim!
 mind kinnita, Mo joudo armust kaswata.

Tõdd peab teggema.

27.

Wisil. Jeesus te et sinno hawad.

Tõle on mind Jummal louud. Tõdd ma pean
 teggema. Keik, mis Jummal ette tonud, Mis ta
 pannud liikuma Peab waewa näggema, Kippub
 ikka teggema Keik, mis loja peäle pannud, Mis
 ta neile murr. ke annud.

2. Harrimatta Mo ei kanna Wisja peatoibus-
 seks. Kälwamatta ta ei anna leiba, wiisja semeneks.
 Kui ta peab kaswama Pean mahha teggema. Käl
 siis Jummal aitab heldest, Et ta kaswab hästi
 rohkest.

3. Agga kui ma laist ja rummal Tõdd ei wiitsi
 tehha teäl, Ei te immetähte Jummal, Ohhakad
 on põllo peäl. lojuksed, kes märkota Toitwad end
 kül murreta. Murret, tõdd on mulle seätud. Ole
 go laiskus ärranetud!

4. Mul

4. Mul on liikmed, jallad, käed, Kammid, foud ja terve meel. Mul on moietus et kül lähhäb Korda keif, kui ollin tööl Olli rõmus minno meel Ei mind hüüdud patto heäl. Iaisad heitwad kurja peäle, Kuulwad agga himmo heäle.

5. Tödd ma tahhan ikka tehha Siis on rahho fuddames. Waewa tahhan ikka nähha Keige omma kätte töds. Omma palle higge sees Sögo leiba iggamees. Tehko head, jätko kurja, Siis ta tö ei lähhä nurja.

6. Helde Jummal õnnistada Tootasid sa mo tö. Helde Jesus, märgiks sada Wotid sinna minnule. Pühha waim, sa abbimees, Olle wäggero minno sees, Et ma laiakust ikka wihtan, Truust omma tö sees ihkan.

Leiba peab hoidma.

28.

Wisil. Müüd on se pääw jo löppemud.

Sa andsid Jummal helbeste Müü toidust omma käest. Sa õnnistasid rohkeste, Ja ausid omma wäest.

2. Keif minno tö mul forda läks. Se on so armo nou. Ma sain mo leiba toidusfeks. Sest olgo fulle au.

3. Oh arna moistust, wagga meelt, Et hoian kauniste, Mis sinna andsid, et ma seält Ka ellan targaste.

4 Sest

4. Sest kui ma liajomiesseks Nüüd raiskan
kurjoste Mis Jummal annud, kõrkusjeks ehk pil-
lan pahhaste;

5. Siis Jummalat ma wihaetan. Ja tem-
ma raskub mul; Mis ial rummalaste teen, Se
tulleb kätte mul.

6. Oh Jummal Ide abbimees Oh jouta appi
sa, Et sinno annid i. ukides Ma jääksin pattota.

7. Et ial sinno wiljokest Ei raiska pattoga, Et
lahti ollen ahnussest, Waest aitan rõmoga.

8. Et saaksin sest mo tarwidust Ja aitan lig-
gimest. Sest hukka läab ma ilma lust Ja laub
iggawest.

9. Et mitte rahha = armastus Mind ihnusseks
eite; Ja anna et mo warrandus Ei soaks ka lais-
ale.

10. Se agga jääb, kes, diete On omma pruki-
nud Ja heldest jaggand wennale. Käl se saab rõ-
mustud.

Kaddeusse wasto.

29.

Wisil: Oh wagga Jummal kes.

Oh Jummal sinnuse Au, kitus tulleb anda, Et
sa mind heldeste Siitsadil woisid landa, Et sa ei
tassanud Mo kätte järgeste Mis olli wäärt mo
meel, Mo kadde rummal rõ.

2. Ma sain keik rohkest kül, Mis minna agga
püüd.

püüdsin, Sa andsid sedda mul, Kui ma sind ap:
pi hüüdsin. Ja süiski näggin ma Käl kaddedusse:
ga, Kui teiste käsfi käis Ka ilma wiggata.

3. Ei sowind wennal ma, Et lorda läks ta as:
si; Ei woinud nähha ka, Et hästi käis ta käsfi.
Mul olli kawwal meel, Ei olnud armastust Mo
wenna wasto mul; Waid iel et kaddedust.

4. Ma laitsin, söimasin, I rääksin teisi tagga.
Ma wenda küsasin, Kus süiski olli wagga, Mis
kasto olli test? Ma sain kül ennesel Suurt wallo,
kaddedus Teeb haiget kaddedel.

5. Siis wotsin nounks ma Ja parrandasin en:
nast. Müüd tundsin rõmo ma, Kui kuulsin om:
mast wennast, Et sanud ennesel Head põlwe, war:
randust. Müüd rahhul olli meel, Ei olnud kur:
wastust.

6. Siis moistsin selgeste, Et kaddedus suur
pahha Mul teinud järgeste. Ma jätsin tedda
mahha. Müüd on mul rõmus meel, Kui teised
rõdmisad on. Ma sowin head neil, Mul kallis
nende dn.

7. Oh Jummal aita sa, Et wende armas:
tame, Et kaddeduslest ka Tait woimust itka
same. So käst on selae kül, Ta ütleb armasta:
Mis sowid ennesel, Te liggimesjel ka.

Wargusse wasto.

30.

Wifil: Jesus dnnisteggia on mo lotus.

Digust Jummal armastab, Wargust, pettust mihtab Jummal. Se kes ial warrastab lähhab hukka waene rummal! Kuhho kdlbab warga td? Warras lähhab laiale.

2. Jatta liggimessele, Mis tal Jummal isse annud. Arta minne wargale. Sinno wend on murret kannud; Dmmast waewast ellab ta. Na sa omma waewa ka.

3. Wargus ksormab hingekest Wargus satab kutja tele, Kautab sind iggawest, Rahho ei ja hingedele. Kes on warrastanud teal, Neil on nuhtlus walnis seäl.

4. Arta putu kuhhogi, Mis on liggimesse paralt Arta risu uhtegi Mis on siano wenna waralt Jäggo sinnust puutmatta; Jägo temmal löp matta.

5. Ei sul wargus figgine, Jummal ei moi dnnistada Pettust, ullekohtust tödd. Ea on dige karistada. Hukka läab teik wargus käest. Kasjo sul ep olle fest.

6. Joua, anna taggasi, Mis sa ial warrastanud. Arao jägo uhtegi Sinno käes. mis olled pettunud Omma liggimesse käest. Gest se waewab iggawest.

7. An

7. Anna iggam t'hele, Mis ta digus; jätta remmal, Mis tal on; sest digele Tasub head helde Jummal. Jummal dige olled sa: Dige pean ollema.

Ka wihhameest peab armastama.

31.

Wisiil: Kuis pean wastowotma.

Ei minna ialtabha Meid wasto wanduda, Kes mulle loewad pahha. Mo südda kannata Ja wotta ännistada Meid, Kes sind wihkawad, Ka waenlast armastada. Kui kardad Jummalat.

2. Oh ärra tassu kurja So wihhameestele. Ehf nemmad tewad nurja Ja liga sinnule: Waid tassu sinna head Sel, Kes sul kurja teeb; Siis sinna isfetead Et taewa arm sul jääb.

3. Kui Jummal maksaks kurja, Mis wäärt on meie tö, Siis lähheks keik meil nurja Ja häada olleks kää. Waat temma andeks annab Meil keikil meie süüd. Meid kurje temma kannab. Sest mötle järrel nüüd.

4. So mele j ärgest rulgo, Kuis Jesus kannatand. Se sulle lähheks olgo; Kui däläd teetard Weel risti sambas tedda, Ta pallus nende eest. Ni kanna omma hädda, Kui sul on wihhameest.

5. Oh lahku ommast wihhast Ja lerpi nende ga, Kes ommast kurjast lihast Siin kiusatakse ka Et nemmad liga tewad. Oh pallu nende eest. Waen wihha mahha jäwad Siis hõpis iggawest.

6. Sul waenlane teeb head Sind tallakiusa

des, Kui sinna agga vead Head woimust süddames,
 Et temma jut jääb walleks, Et õigust ikka
 teed; Ta on siis sulle tähhelks, Et sinna waggaks
 jääd.

Tassandus ja Leppiminne.

32.

Wissil: Jesus Dnisteggia.

Kui sa puad rahhoga Ellada siin ilmas järgest;
 leppi omma wennaga, Tassandust ka noua ker-
 mest. Õigust ikka armasta: Siis ei jä sa rahhota.

2. Rahho on so wennale, Polle riido, waeno
 nähha, Kui sa wottat temmale Sedda head ikka
 tehha, Mis sa sowid ennesel; Siis teed rõmo
 wennadel.

3. Selge olgo sinno meel, õiget sinno tõ ja
 sannad. Rõmo sabad wennadel Kui sa neile teed
 ja annad Keik mis sinno koghhus on, Ehk mis
 temma pärralt on.

4. Etsib wend, siis õppetä, Et ta pattud
 jättaks mahha. leinab temma, rõmusta. Är-
 ra kiusa tedda tahha, Kui sul wahhest nukker
 meel, Kaugel olgo waeno head.

5. Anna temmal järrele, Mis woid ial järrel
 anda, Kannata mis ialge õigussega sudad kans-
 da. Uita tedda hädda sees, Siis on rõdm
 so süddames.

6. Kui so wennad raplewad, leppita need wihha mehhed. Joua appi, raplejad 2. ppitakse, kui sa lähhad. Sinna olled head teind, Et sa neile appi laind.

7. Saab so wend ka teotud Selja tagga, foosto sinna Temma eest se teotud Peaseb rül- list, jouab minna Dimma te peal eddasi, Täns nab sind ka allati.

8. Olle isse allandik, Ärra wotta uhke mele. Olle isse tannalik Kui teeb fegi head sulle. Uits kus woid aitada: Teised aitawad sind ka.

9. Tas andus ja allandus Edbbrust, rahho finnitawad. Helde meel ja armastus Selget rdmo faewatawad. Se on dunis ello idest Ja se kestab iggawest.

10. Jesus olli tassane Wägga heamelelinne. Olli rahwas pdrane, Temma ifka armolinne. Temma jälgi otjin ma! Jägo riud kuulmatta!

Hallastus liggimeste wasto.

33.

Wisil: Dh wagga Jummal kes.

Dh helde Jummal, kes Keif head annid annab, Dh anna armo mul E keif mo tö ja jannad He- ad meelt ja armastust Mo liggimesjele Woiks üllesnäidata, Et head teen temmale.

2. Nään minna wae ed teäl, Siis anna, et

ma tõttan Neil appi hädä sees, Et ma sult märkt
 wõttan, Mo helde Jesuke, Ja lahkest aita sin
 Neid, kel on kurwastus Eht kange murre pün.

3. Nään minna näljatseb, Siis anna, et ma
 jaggan Mis sa mul jätkasid, Sest kui ma mui-
 do äggan Ja head sowides Neid jättan abbica,
 Siis on mo halledus Käl ilma asjata.

4. Kel nälg on söda sa. Ja joda, kel on jans-
 no. Siis armo näitad sa, Kes agga paljo sans-
 no Teeb, wenda aitades, Sel on se palk jo täes.
 Ei tõlba armo tõ, Kui uhkus süddames.

5. Waat monda häddalift! Sel riet polle sel-
 jas. Käl m waewab tedda wist, Kui katteta on
 wäljas. Eht teine, kolmas on, Kes pimme, jal-
 lato, Eht muido wiggane Ja haige rammoto.

6. Oh wotta kätte nüüd, Kui Jummal sulle an-
 nud. Ja aita häddalift, Kel Jummal peäle pane-
 nud Ni kanger willetsust. Waat! Jesus lubbas
 nud: Kes waesi rõmustab Saab temmast rõmus-
 tud.

Wagga ello polle raske.

34.

W i s i l; Jummal ma ja taewa loja.

W i s i s sa waene ikka kaewab: Wagga ello raske
 on? Eht se Sige ennast waewab Head tehhes, siis-
 ki on Rahho temmal iggawest, Kui pat waewab
 iggameest.

2. Waat! kus ial wallitfewad Kurjad him mud wâega, Innimessewatto tewad, Seäl on tälli löpmatta. Wihhast taplust touseb seäl, Riust tulleb, waeno heäl.

3. Pettus, wargus liigjomminne, Horus ro: us, kimalus, liig rddm, wallet, prassiminne, Kad: be wihha, kawwalus Saatwad tdest laiale, Rah: ho ei jä hingele.

4. Pattustel on hinges harwad. Otsas neil on dnnistus. Neil, kes patto armastawad On käl wallo, dnnetus. Ei neil olle rahho teäl. Tälli teeb se kurri meel.

5. Agga kui sa head noudes Jummalat ei wih: hasta, Taewa pole ikka joudes Hoiad, et ei kom: mista: Siis on rdmo süddames. Rahho sul on iggawest.

6. Te siis head, wihka kurja. Hukkas on se pat: tune. Ei sul ühtegi lä nurja, Kui sa olled waggas ne. Taewas, ma ilm hukka lääb; Se, kes digust teeb, käl jääb.

IX. Ristmisfest.

35.

Wisi! Oh' wagga Jummaltes

Ma ollen ristitud, Mind Jummal wasto wdt: nud. Ta olgo fidetud, Kes mulle appi rdnud Mo

patto hâda sees. Ma waene põrmoke Sain tem-
mast armastud, Kes tru ja tõ sinne.

2. Mo helde Jummal on Mind ommaks lap-
seks teinud. Et J- sus isse on Eestkostjaks mulle
lâinud Ja kannud minno süüd Ja surnud minno
eest, Et saaksin lahti süüst Ja patto nuhtlussest.

3 Kõl Jummal peab tõdest, Mis temma too-
tanud. Ta on mind waewalisk Siit sadik armos-
tanud. Eht minna tõrkusin Ta wasto allati; Ei
jâanud minnustki Ta heldus taggasi.

4. Ma wotsin lubbada, Keit pattud mahha-
jâtta, Mo Jesust uskuda Ja digusjele tõtta. Ma
waene pattune, Kes ikka põrane. Ma polle pid-
danud Mo sanna jârgeste.

5. Oh hallaeta mo peâl' Mo helde Jummal
taewas, Oh heida armo weel Mo peäle patto
waewas, Et põdran ussinast Sest kurjast patto
tõdest, Mis mind weel teotab Ja rikkub iggameest.

6. Oh Jesus aita mind, Kes rummal ollen;
anna, Et kindlast ussun sind; So kallis armo
sanna Mind telgest õppetab, Et rummalus ja pat-
teab mahhajâma neil, Kes armo lodawad.

7. Mind sinno nimmega, Mo Jesus nimmes-
takse. Mind sinno sannaga Kõl rohkest õppetakse.
So walimo walgustus Ee pakkutakse mul, Et
saak'in tâiesce Ka head tehha sul.

8. Ma tahhan walwada, Ma tahhan woi-
muji wotta Mo lihha hünno peâl Head tehha

tah-

eahhan tötta. Mind pärris Jesus jo, Kui ma
ſain riſtitud, Ma ellan temmale, Siis ollen
önniſtud.

Lapse riſtmisſe jures.

36.

Wiſil: Müüd jurno kehha mattame.

Dh helde Önniſteggia, Kes ſinna käſſid riſ-
tida, Kes uſkwad ſinno öppetust! Ja noudroad
taewa önniſtuſt.

2. Ka piſſokessi hüüdsid ſa, Dh Jesus, jure
armoga. Et piddid ſulle todama, Neid ükſi
piddand kelama.

3. Seſt tome ſebda lapsokest, Et oſſa ſaaks
ſo riſtmisſeſt. Dh wotta waſto meie käeſt Ja
peäſta tedda patto wäeſt.

4. Eſt temma kül on wäeti; Siis temma
ſees on ommeſi Jo patto juur, ſeſt pühhiſe Ja
puhtaks te ta ſüddame.

5. So waimo anna waetimal, Et temma el
laks Jummalal, So öppetusse järrele, Ja ſaaks
ſo taewa rõmuſe.

X. Pühhaſt öhto ſöma aiast.

37.

Selfammal wiſil.

Dh helde Önniſteggia, Kes omma kalli wer-

rega Mind peässiid pörögo wallo käest Kwi surriid
minno waerie eest.

2. Ma tullen sinno lauale Mind pühbasta
mo Jesufe, Et köiban sulle; walmista Mind
omma pühha waimoga.

3. Ma tullen kurwa melega, Mo waese peäse
hallasta. Ei tösta minna filmadki So pole üs-
les, mul on sü.

4. So ihho ristis waewatud, So werri mo
eest wallatud On maksnud minno patto süüd.
Sest üksi tunnen tömo nüüd.

5. Et sa mind nenda armastand, Ni kalliste
mind lunnastand, Siis minna tahhan töttada,
Sul udes ellus ellada.

6. Seks anna armo minnule, Et pärriseks jääta
finnule, Et minno südda, mötted, meel Ja tö sul
kölbata üllewel.

7. Et woiksin sinno jälgedes So järrel käia woit-
teldes, Kwi kiusa. akse saggedast Mo kurja süddant
kõrwalast.

8. Oh seisa Jesus minno poolt Ja kanna sinno
armust hoolt, Kwi minna ei sa eddasi, Et pat mind
kiusab allati.

9. Mo surma wallus olle sa, Mo Jesus, min-
no kaitсия. Te lahti patto; abhelad, Mis mind siin
wangis piddawad.

10. Et peäsen sinno taewasse Sul kitust anda
järs

järgeste; Nään pattust lahti, löpmatta Sind ig-
gawesse römoga.

XI. Surmast.

38.

Wi sil: Kes Jummalat ni lassēb tehha.

Ka surmas tahhan ma sind kita, Mo Jummal,
haua liggidal Ma tahhan sega aega wita, Et laulan
ommo Jummalal. Sest dnustusets andsio mul
Mo ello ma peäl; tänno sul!

2. Ka dnustus ets wottad sinna Mind ma
peält omma taewasse. Ma tahhan rōdmast ärra
minna Siit hädda ortust rōmusse. Sa wotad hel-
dest minno peäl. Sul kōsbab minno wae'e heäl.

3. Sest Jesus on mul leppitajaks. Ma puūd-
sin dige ueoga Sel ellada, kes lunnastajaks
Mul taewast joudis armoga. Ei minna karda
ühtegit, Sest kuscutud on minno süüd.

4. Mo hing saab lahti ommast waewast. Mo
ihho lähhäb maggama, Kwi Jesus tulleb ommast
taewast, Siis hakkab jälle koggama, Mis nullas
tuhhaks, võrmuks läind Ja üksi surma hirmo näind.

5. Ka surmas tahhan auustada Mo Jumma-
lat, kes liggi roob, Mis temma lubbas mulle anda,
Kwi surm mul uet ello loob. Ni liggi omma õun-
le Ei lähhä nõrgaks hingete.

39.

Wifil: Dh Jēsa taewariki sees.

Mul ilmast tulleb lahkuda, Dh aita, Dnisteg-
gia, Mind waewast lahti heldeste Ja wi mind tae-
wa rōmusse. Mo pattud ārra mālleta; So wer-
rega neid leppita.

2. Et minna ollen woitelnud Head woitlemist
ja piddanud Siin ilmas usko kindlaste; Siis sa ei
lāhhā koh'usse, Sa kuled minno waese heält, Kes
minnemas on ilma peält.

3. Mo sōbbrad suggulassef ka, Teid Jum-
malaga jättan ma. Ei filmad ennam selleta.
Pea ollen ilma teleta. Ma tännan teid, ma dn-
nistan Keik jedda, mis ma armastan.

4. Dh ruttage mo järrele Siit hādā orrust
jārgeste, Et noudke tagga, mis on ees; Siis on
teil parrem ello kās. Ma lähhen ele; ūhtlase
Seäl iggaweste ellame.

5. Mo Jēsus wotta hingifest, Mis sinna
peästnud patrudest, Mind leppita so surmaga,
Et jaaksin surmas woimust ka. Mo sūdda lōh-
kub, Jēsus jāāb Mo hinges, kui ilm mahha jāāb.

Hommiko Paul.

40.

Wifil: Sul sul Jehowa tahhan laulda.

Sind sind, mo Jummal, tahhan kica, Sa
ollid

ollid õsel sureks warjaks mul. Sa saatsid rahho; ilma siita Ma tousem ommast wodist; tänno sul! Kes minna ollen? et mind mälletad Ja weel sel pãwal head rootad.

2. Ka minnul saab so heldus ueks. Sa andsid armust sedda pãwa weel, Oh! et se ka mo mele tulleks, Mis tru ja helde sinna olled mul. Sel pãwal ka mo hing end rõmusta. Ja ella temmal udes ellus ka.

3. So silmade ees rahhan kãia Mo teed ja truist nenda ellada, Kui kãstsid; se rahho leia, Kes kuria teeb, se tülis otsata. Ma ilma lust ei peã mind petma ta, Kui minno poolt, mo Jummal, seisad sa.

4. Se pãaw mul nenda mingo mõda, Et hãsti lõppeks ei mind kurwasta. Kui korras polle, mis ma seãda Kõl püüdsin; leppib Jummal minnoga. Mo rist, mo waew ja ello willetsus Jããb mahha ja mul tulleb rõmustus.

5. Ka tãanna tarwidust mul anna, Tãit loust Jummal, sinno armo peãl. Mind rõmusto tago sinno sanna Kui willetsus'es äggab waese meel. Sa tead isse, mis mul tarwis lããb. Mo Jummal isse keik mo murred nããb.

6. Ses findlas uskus hakkab tõle Ta peãle lotes omma waewa nããn. Ma tean, et ta lãhb hãb ele, Ja aitab mind, kuhho ma ial lããn. Ja juhhatab mind isse omma teel Ja anuab uiskord taewa rõmo weel.

41.

Öhto laul.

Wifil. Dh wagga Zummal kes.

Ma tännan süddamest Sind minno kallist lojat,
Kes sa mind heldeste Pääw päwal ikka hoiad,
Ka tanna olled sa Mind kaitnud wäggewast
Mind toitnud armoga Kui omma pärris last.

2. Mio tð on tehtud nüüd Ja pääw jo lähhäb
loja. Ndek ollen minna tðst, Ja ue rammo toja,
Se kallis unneke Jo kippub minno peäl' Ja
pakkub hingamist Ja rahho waewasel.

3. Au kius-olgo sul, Mio Josa ja mo Zum-
mal, Et sinna aitnud mind, Keif mis ma waene
rummal So wasto ollen teind, Dh anna andeks
mul Ja leppi minnoga, Siis tanno annan Sul.

4. Dh kaitse õfel mind. Keif mis sa mulle pan-
nud Se jägo puutmatta Sa olled sedda annud.
So holeks jättan keif Ja lähhän rahhoga Ja lo-
tes sinno peäl Nüüd rðdmfast maggama.

XIII. Nedri Päwal.

42.

Wifil: Nüüd Zummalale auustust.

D laulge rðdmä heälega, Keif rahwas laulage.
Siiskadik Zummal armoga Dn aitnud heldeste.

2. Sest wanna Aasta möda läind, Uut annab

Zum-

Jummal ta. Se kes meil wannal head teind, Se aitas uel ka.

3. Suur immelik on temma au Suur woimus temma ka. Maast, taewast paistab temma nou Käl immeks igga pä.

4. Ta on meid toidnud armoga Suur fitus temmale! Ta lastis tödd meil siggida Ja piddas terwise.

5. Käl mitmes häddas, ristis ka, On temma arwitanb Ja omma falli sannaga On ta meid rõmustand.

6. Dh helde Jummal üllewel Dh aita ikka weel, Et uel aastal keifidel Ka olleks hea meel.

7. So sanna jätta ikka weel, Et ta meid rõmustab, Kui kurb on waewas meie meel, Ja pat meid hirmutab.

8. Sel üllemal wallitsejal Siin wenne riki sees Sel olgo dn ja mutre ai Tark nou ja woimus kaes.

9. Heä olgo temma wallitus, Ja hea temma meel. Sest rahwal tulgo rõmuetus Ja digus waggadel.

10. Dh helde Jummal! ännista Keif meie üllemad, Et digust nääks ka meie ma, Kui kohut moistawad.

11. Keif neil, kes ial wannemad Ja meile warjuks on, Kes sinno tahtmist teggewad, Neil olgo sinno dn.

12. Keif rahwast Jummal ännista, Te head

teikile, Et wilja kannaks meie ma Et kôlbaks
meie tð.

13. Oh Jummal, Jummal, hoia sa Meid kuz-
ja teggemast. So pole omma armoga Meid tom-
ba wâggawast.

14. Meist kangel olgo nâlja heâl Ja sba hâw-
witus. Suur rahho olgo ilma peâl Ja hea
terwidus.

15. Siis aasta aastalt lâhhâme So pole
ebda. Rui hînge wottad taewasse; Siis waew
jâab taagast.

16 Siis ellame seâl muutmatta So auurigi
sees, Ja nâme sind ka lðpmatta so taewa rdmo sees.

XIV. Palwe Loupâwal.

43.

Wifil: Oh isja taewa riki sees.

Oh Jummal, kule ûllewelt So waese kurwa
rahwa heâl, Kes tunneb omma patto jûud, Kel
digust polle ûhtegi, Kel peast: jalla tallast ka Ep
olle head firelda.

2. So rahwas Jummal hukka lâind Ehf sine
na tûl meil head teind; Keik olleme sind pðlgae-
nud, Et ûksti olle pidanud So kâssud, hîm
on meile n.ûud, Et nâme ommad rasked jûud.

3. Sest langeme nûud pðlweil Ei tohhi tðsta
filmadti So pole ûlles pâbbua. Oh Jummal,

Jum

Jummal hallasta! Meid waesi árra pdlga weel;
Et olgo sulle halle meel.

4. Kui sinna láhhád kóhtusse, Ei já kál úkeli
járrele. Keik same hukka moistetud, Ni olleme
keik koormatud. Woi! kuhho peáme minnema
Sesamma sure hádbaga.

5. Dh Jesus dnniesteggia! So werrega meid
leppita. Sa olled surnud meie eest Ja meie tea-
me, et sest Neil peab andeks antama Kes patto
wotwad wihkada.

6. Seks anna meie armo núúd! Ei meie kól-
ba úhregit, Kui sa ei wotta aidata So kalli
pühha waimoga. Meid tomba pattust wággewast
Ja kela kúrja reggemast.

7. Ja seiskem, wennad, ussinast Weel táanna
patto reggemast. Et Jummal pattub armo weel,
Sest jágo túmmaks meie meel. Kui jáme pat-
tust pódematta; Siis Jummal tulleb nuhtlema.

8. Dh Jummal árra nuhtle weel Sul polle
ial hea meel Et se kes bal peab surrema, Waid
et ta peab ellama; Dh hallasta, oh hallasta
Sa hallastaja armoga.

9. Sind pollume ka árdaste Dh dnniista keik
meie td Et wilja annaks meie ma, Seks anna
soia, wihma ka. Dh kela waesust nálja heák!
Ja rdmusta so rahwa meelt.

10. Heád wallitust neil anna ka; Kes wal-
litte

lislewad meie ma Siis lähhab rddmsaks: rahho
fees Siis ellab rahwas sinno ees, Kui digust igaa
mehhele Ka kohto polest moistakse.

11. Kui tulleb surma tunnike Siis jouna appi
waestele Ja korrista meid dnfaste So rdmo sisse
jargeste. Siis on keik hadda loppetud, Ja hinged
sawad rdmustud.

XV. Pulma Laul.

44.

Wisiil: Nääb raistab meie launiste.

Dh helde Jummal wallitse Meid, kes siin abbiel-
lusse So sanna jätelheitwad. Dh dnnista neid
heldeste, Et nemmad ikka rohkeste So abbi haddas
leidwad. Aita, näita Dmma heldusi, Et sul kitust
Woiksid anda, Rddmsast omma koorma kanda.

2. Te kindlaks nende tootust Ja anna tdsfist ars-
mastust Neil, kes nüüd kokko läwad. Siis nukter
meel, ja pahhandus, Keik riid ja taplus üddimus
Neist ikka mahha jäwad. Aita, toita, Helde loja,
Dnnetoja, Kui tddd tewad, Et siis rddmsast leiba
sowad.

3. Wi hadda pärrel taewa neih, Kes sulle tru-
iks lapsiks jäid. Dh aita isse taewast, Et saaksid
rddmsast nähha sind, Kui haddast lähbi olled wiind
Ja surm neid peastab waewast Senna, Käna
Dige Mele nende mele, Kes sind noudwad Et so
pole joudwad!

Handwritten cursive script, possibly a list or account, with several lines of text. The ink is dark and the paper is aged and stained.

1859.

30 1859.

Handwritten cursive script, possibly a list or account, with several lines of text. The ink is dark and the paper is aged and stained.

